

**PÕLVA MAAKONNA
RAHVARAAMATUKOGUDE
2019. AASTA TEGEVUSE ARUANNE**

Põlva, 2020

Sisukord

Sissejuhatus	3
1. Põhilised tegevussuunad	3
2. Juhtimine	5
2.1 Raamatukogude võrgu struktuur ja nõukogud.....	5
2.2 Eelarve	5
2.3 Projektid.....	6
2.4 Personali koosseis, juhtimine ja areng.....	7
2.4.1 Ülevaade täienduskoolitusest.....	7
2.4.2 Maakonnaraamatukogu korraldatud koolitused.....	8
2.4.3 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised	9
2.4.4 Erialahariduse omandamine.....	9
2.4.5 Töötajate tunnustamine.....	9
2.5 Raamatukogu haldusjuhtimine	10
2.5.1 Juurdepääs liikumispuudega inimesele.....	11
2.6 Raamatukogu arendustegevused infotehnoloogia valdkonnas (vt ka 4.1)	11
3. Kogude komplekteerimine ja töötlemine	11
3.1 Komplekteerimise põhimõtted ja uuendused (sh e-teavikud)	11
3.1.1 Raamatute komplekteerimine (trükis + e-raamat)	12
3.1.2 Perioodika komplekteerimine	12
3.1.3 Auviste komplekteerimine	12
3.1.4 Muude teavikute komplekteerimine	12
3.2 Inventuurid, mahakandmised.....	12
4. Lugejateenindus ja raamatukoguteenused.....	13
4.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine	13
4.2 Raamatukogu kasutamine ja teenused.....	13
4.3 RVLi teenindus.....	15
4.4 Laste- ja noorteteenindus.....	15
4.4.1 Laste- ja noortekirjanduse komplekteerimine.....	15
4.4.2 Laste-ja noorte raamatukogu kasutamine	16
4.4.3 Laste-ja noorteteenindus, sh lugemisharjumuste kujundamine ja arendamine	16
4.4.4 Laste- ja noorteüritused (valikuliselt)	16
4.5 Erivajadustega sihtrühmade teenused.....	17
4.6 Raamatukogu kui kohalikku pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vabaaja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond.....	18

4.6.1 kohalikul tasandil	18
4.6.2 riiklikul tasandil	19
4.6.3 rahvusvahelisel tasandil	19
4.7 Raamatukogu koolituskeskusena kasutajatele.....	23
4.8 Raamatukoguteenuse turundus ja väljaanded.....	24
4.9 Andmebaasid	25
5. 2020. aasta tegevused	25
LISA 1. Personali koolitus	27
LISA 2. Raamatukogutöötajate avalikud esinemised.....	28
LISA 3. Raamatukogude ehitamine, renoveerimine, remondid.....	28
LISA 4. Laste ja noorteüritused	29
LISA 5. Raamatukoguteeninduse maakondliku koordineerimise ülesannete täitmine	35

Sissejuhatus

Tabel 1

Maakonna / linna nimi	Elanike arv (01.12.18)	KOV-de arv maakonnas	Üldkasutavate raamatukogude arv	Harukogude arv	Teenindus-punktide arv	Kokku
Põlvamaa	25 355	3	17	12	4	33

1. Põhilised tegevussuunad

Raamatukogude töös tervikuna ei olnud palju muudatusi. Haldusreformijärgne raamatukoguvõrk jäi samaks. Lähitulevikku mõjutab kindlasti Räpina vallas vastavalt valdade ühinemisleppele vastu võetud otsus **Räpina valla rahvaraamatukogude viimisest ühtse juhtimise alla** (vt. 2.1).

Põlva Keskraamatukogu töötas esimese täisaasta teistkordselt ühendatuna (esimene ühendamine oli 1. jaanuaril 2015, teine 1. juunil 2018). Esimest korda oli tegu täismahus ühise eelarvega (2018. aastal olid harukogudel (12) oma alaeelarved), mille alusel töötamine kulges edukalt. Koostöö harukogudega oli hea.

Kõigis kolmes Põlvamaa vallas (Kanepi, Põlva, Räpina) kehtivad uuendatud **arengukavad**:

Kanepi valla arengukava 2019-2026

Põlva valla arengukava 2019-2030

Räpina valla arengukava 2019-2030

Kõigis arengukavades on märgitud ka raamatukogude arendamine ja toetamine. (Keskraamatukogu ja haruraamatukogude sisustuse ja tehnilise baasi uuendamine osutatavate teenuste valiku laiendamiseks ja kvaliteedi parandamiseks (Põlva vald), Maaritsa kultuurimaja ja raamatukogu renoveerimine (Kanepi vald) jne.)

Tähtsündmused, tegevused:

- Eesti Vabariigi presidendi Kersti Kaljulaidi külaskäik Ahja raamatukokku
- ERÜ noorteklubi suveseminar BibliCamp6 Maaritsas

- Raamatukoguhoidjate õppereis Soome
- Põlvamaa raamatukogude esindaja Mall Kõpu osalemine konverentsil „Raamatukogusid ühendavad sillad“ Horvaatias
- Liitumine lugemiskoerte programmiga
- Võõpsu raamatukogu juhataja Lea Saaremäe 60. tööaastapäev!

EV100, eesti keele ja laulupeoaasta tegemisi

Eesti külade ühiskingitus EV100 igas külas koos mälestusplaatidega, koostööpartner Eesti Külaliikumine Kodukant

- Ahjal istutati raamatukogu-muuseumi aeda toomingas Friedebert Tuglasele, maja seinal avati JutuPeatuse tahvel (katkendiga „Väikesest Illimarist“) ja mälestusplaat.
- Lintes avati koostöös MTÜ-ga Linte Tegusad üritusel „Linte kultuurielu 45“ raamatukogu juures kiik, mis on pühendatud endistele ja praegustele kohaliku kultuurielu eestvedajatele. Kiigel leidis koha mälestusplaat.
- Valgjärvel avati 6. lõõtsapeo raames mälestuspink lõõtsamees Karl Kikasele ja isutati tema auks tamm. Mälestusplaat pandi laululava seinale. Lõõtsapeo üks peakorraldajaid Heino Tartese kõrval on Valgjärve raamatukogu direktor Ilse Aigro.
- Vastse-Kuustes avati naisteklubi Kolmapäev initsiatiivil kogukonnamajas koolitusruum ja õppekõök. Mälestusplaat paigutati maja seinale. Naisteklubi eestvedaja on Vastse-Kuuste raamatukogu juht Mall Kõpp.

Eesti keele ja laulupeo aastat tähistati peamiselt näitustega, aga toimus ka loenguid ja kohtumisi. Raamatukoguhoidjad rõhutavad, et eesti keele aasta põhiidee – emakeele väärtustamine – väljendus paljudes ettevõtmistes ja raamatukogu igapäevatoos (kirjanikel paluti kohtumistel rääkida emakeele tähtsusest, senisest veel enam pöörati tähelepanu lasteraamatute tutvustamisele jne).

Näitusi

- Kanepi lauluseltsi tegevust ja Kanepi kooride osalemist laulupidudel kajastav näitus „Kanepi laulab“ Kanepi raamatukogus.
- Lastejoonistuste näitus „Sinule Eesti, Sinule Põlvamaa“ Kanepi raamatukogus. Laste emotsioonid Põlvamaa laulupeolt Intsikurmus.
- Raamatunäitus „Eesti keele õpikud läbi aegade“ Meeksi raamatukogus.
- Näitus „Minu vanim-, lemmik- ja autogrammiga raamat“ kohalike elanike kogudest Kiidjärve raamatukogus.
- Näitus „Eesti laulupidu 100. Dirigendid“ Saverna raamatukogus.
- Igakuiselt vahetatav seinaväljapanek keskkogus (Põlvas), mis andis eesti keele kohta teada palju põnevaid.
- Raamatunäitus „Kõlav ja kaunis kõnes ja keeles: 100 aastat riigikeelt“ Põlvas koostöös Tartu linnaraamatukoguga.

Üritusi

- Ajaloolase Kersti Taali loeng „Eesti keel 19. sajandi maarahva keelest Tartu Ülikooli õppekeeleks“ Vanaküla raamatukogus.

- Traditsiooniline emakeelepäev Meeksis raamatukogu ja kooli koostöös. Kõneles Eve Süvalep.
- Traditsiooniline emakeelepäev Räpinas raamatukogu ja gümnaasiumi koostöös (1.–4. kl).
- Traditsiooniline emakeelepäev Kiidjärvel. Seekord keskenduti Mikk Sarve raamatutele ja sarjale „Kirjanikud omavahel“.
- Võru Instituudi uute raamatute – Jaan Kaplinski „Latsepõlve suve“ ja Urmas Kalla „Võru-eesti eksitussõnastiku“ – esitlus Põlvas.

Raamatukogude tegevus ja koostöövõime on heal järjel.

- Raamatukogud teevad koostööd rahvamajade, koolide, lasteaedade, hooldekodude jt kohalike asutustega, samuti kolmanda sektoriga.
- Raamatukoguhoidjad osalevad külaliikumises, viies läbi suurüritusi (vt EV100 igas külas). 2019. aastal võõrustas mitu raamatukoguhoidjat Põlvamaal toimunud Eesti Külade XIII Maapäevast osavõtjaid. Seegi toimus heas koostöös.
- Raamatukogud viivad läbi palju heal tasemel üritusi, integreerides erinevaid kunstiliike (kirjandus, muusika, kujutav ja tarbekunst).

Raamatukoguhoidjad mõjutavad oma piirkonna elu tervikuna. Esiletõstmist vääriavad Ahja, Vastse-Kuuste, Saverna, Vanaküla, Himmaste, Kiuma, Maaritsa, Valgjärve, Rasina, Peri ja Taevaskoja raamatukogu.

2. Juhtimine

2.1 Raamatukogude võrgu struktuur ja nõukogud

Aasta jooksul **raamatukogude võrgus** muudatusi ei toimunud, kuid tehti ettevalmistusi Räpina valla raamatukogude ühendamiseks alates 1. jaanuarist 2020.

Räpina vallavolikogu võttis 16. oktoobril vastu otsuse Räpina valla rahvaraamatukogude ümberkorraldamisest ja Räpina valla Keskraamatukogu moodustamisest. 20. novembril võttis vallavolikogu vastu ühendatud raamatukogu põhimääruse.

Kanepi vallas uuendati raamatukogude põhimäärused ja kasutamise eeskirjad.

Kokkuvõte. Põlva Keskraamatukogu tegutseb praegusel kujul alates 1. juunist 2018, mil raamatukoguga liideti haldusreformi järel Põlva valda juurde tulnud rahvaraamatukogud. (Senise Põlva valla raamatukogud ühendati 2015. aastal.)

Harukogud (12): Ahja, Himmaste, Kauksi, Kiidjärve, Kiuma Mooste, Peri, Rasina, Taevaskoja, Tilsa, Vanaküla, Vastse-Kuuste.

Räpina valla Keskraamatukogu alustas tööd 1. jaanuaril 2020. Keskraamatukogu asub Räpinas.

Harukogud (7): Leevaku, Leevi, Linte, Meeksi, Ruusa, Veriora, Võõpsu. (Seoses harukogude nimetamisega eemaldati senise Linte raamatukogu-külakeskuse nimest sõna külakeskus.)

Kanepi vallas jätkavad kõik raamatukogud iseseisvana.

Nõukogud. Keskraamatukogu nõukogu kiitis heaks suvised lahtiolekuajad (e-posti teel suheldes). Võõpsu raamatukogu nõukogu kogunes kolmel korral, arutades 2019. aasta tööplaani, ürituste korraldamist ja teavikute kustutamist.

2.2 Eelarve

Tabel 2

Põhieelarve	Seisuga 31.12.18. €	Seisuga 31.12.19 €	Muutus %
Eelarve kokku	1116,089	1063,092	-4,75
sh keskraamatukogu	629,052	583,777	-7,20
Personalikulu	626,168	659,390	+5,31
sh keskraamatukogu	358,266	381,751	+6,60
Komplekteerimiskulu	188,099	188,879	+0,41
sh KOV-ilt	139,831	141,189	+0,97
sh riigilt	48,268	47,690	-1,20
sh keskraamatukogu	93,408	92,938	-0,50
sh KOV-ilt	66,560	66,410	-0,23
sh riigilt	26,848	26,528	-1,20
Infotehnoloogiakulu	31,488	33,704	+7,04
sh keskraamatukogu	20,003	24,661	+23,29

Kogueelarve on veidi langenud. Langus on suurem keskkogus, kus tegemist oli esimese ühise eelarvega töötatud täisaastaga. Vähenemine (sisuliselt ülejääk) tekkis ühishangete korraldamise ja küllalt suure projektfinantseerimise tõttu. Personalikulu on kasvanud. Riigi toetussumma on vähenenud, mis otseselt on tingitud küll elanike arvu vähenemisest, kuid näitab ka, et riik pole teavikute soetamise summat tõstnud. Omavalitsustelt saadud summa on pisut tõusnud, kuid võiks kindlasti olla veel suurem. Keskkogu IT-kulu tõusis seoses hankega 15 arvuti ostmiseks.

2.3 Projektid

Tabel 3 (täielik loetelu)

Projektid, toetused (Kellelt saadud?)	Periood	Eraldatud summa	Projekti üldmaksumus
Kulka Põlvamaa ekspertgrupp			
<i>Linte</i>			
Vihiku meisterdamise töötuba	17.12.2018– 17.02.2019	100,00	150,00
<i>Maaritsa</i>			
Kohtumised Epp Petronega Maaritsas, Vanakülas, Põlvas	12.03.–14.04.2019	300,00	397,00
<i>Meeksi</i>			
Emakeelepäev. Kohtumine Ele Sūvalepaga	11.03.–20.03.2019	125,00	150,00
<i>Põlva Keskraamatukogu</i>			
<i>Kiidjärve</i>			
Raamatukoguhoidja Laine Nilbe 95. sünniaastapäeva tähistamine	01.04.–31.05.2019	200,00	343,00
<i>Vastse-Kuuste</i>			
Kohtumine Mika Keräneniga	15.04.–30.09.2019	200,00	223,69
Kohtumine Vahur Afanasjeviga	15.03.–31.08.2019	200,00	313,47
Kohtumine Jaak Urmetiga	01.02.–30.04.2019	180,00	200,00
Rahvakultuuri Keskuse ja MTÜ	30.05.–30.08.2019	190,00	212,38

Jutumaja rändnäituse „Et rada ei rohtuks“ avamine			
Raamatukogupäevade üritused	16.09.–16.12.2019	232,00	301,54
Kohtumine Epp Petronega	02.09.–20.12.2019	100,00	130,00
Kohtumine Anti Saarega	01.10.–20.12.2019	120,00	144,64
<i>Keskraamatukogu (Põlva)</i>			
Teabepäev „Efektiivne kliendisuhtlus“ raamatukoguhoidjatele	10.02.–31.05.2019	200,00	306,14
Lastekirjanduse teabepäev raamatukoguhoidjatele	95.03.–31.05.2019	250,00	339,00
Üle-eestilise 3.-4. klasside kirjandusmängu eelvoorukorraldamine	15.03.–15.04.2019	250,00	374,79
Kontserdisari „Muusika 101 Eestimaale“ keskraamatukogus ja Vastse-Kuustes	30.04.–15.10.2019	250,00	1309,89
Maakonna raamatukoguhoidjate õppereis Soome	30.06.–15.09.2019	1300,00	5292,00
Põlvamaa XIV maaraamatukoguhoidja päev	25.09.–30.11.2029	600,00	862,11
Ülevabariigilise 4. klasside ettelugemisvõistluse „Heal meelel ja ilusal keele“ Põlvamaa eelvoor	20.09.–30.10.2019	200,00	248,62
Kulka helikunsti sihtkapital			
<i>Keskraamatukogu</i>			
Kontserdisari „Muusika 101 Eestimaale“ keskraamatukogus ja Vastse-Kuustes	30.04.–15.10.2019	600,00	1309,89
Kultuuriministeerium			
Maakonna raamatukoguhoidjate õppereis Soome	25.09.–30.11.2029	2000,00	5292,00
Kokku		7597,00	11298,27

Toetuste summa on eelmise aastaga võrreldes palju suurem (siis 2560,00) tänu õppereisile Soome ja sarjale „Muusika 101 Eestimaale“. Projektitoetused olid tavapäraselt suureks abiks ürituste (eeskätt kohtumised kirjanikega) ja täienduskoolituse läbiviimisel. Suurim projekt oli õppereis Soome, mida tänuväärselt toetasid **Kulka Põlvamaa ekspertgrupp** ja **Kultuuriministeerium**. Ekspertgrupiga on olnud aastatepikkune väga hea koostöö täienduskoolituse korraldamisel. Kuna raha jagamise kord muutus, tuleb edaspidi keskenduda õppereisidele, mida ekspertgrupp jätkuvalt toetab. Keskkogu taotles ekspertgrupilt ka 14 juubelitoetust, neist 11 raamatukoguhoidjatele ja kolm teiste kultuurivaldkondade esindajatele.

2.4 Personali koosseis, juhtimine ja areng

Raamatukoguhoidjate (48) ja abipersonali (12) **koosseis** ei muutunud.

2019. aasta 28. veebruaril lahkus töölt Põlva Keskraamatukogu kauaaegne teenekas direktor (alates 1975. aastast) **Reet Kappo**. 1. märtsil asus direktorina tööle **Kati Maidla**, kes seni töötas Peri harukogu raamatukoguhoidjana.

Kanepi valla raamatukogudes seati seoses uute põhimääruste vastuvõtmisega sisse direktori ametinimetus.

Räpina vallas muudeti seoses raamatukogude ühendamiseга seniste raamatukogu juhatajate ametinimetus raamatukoguhoidjaks. Valla keskraamatukogu juhi ametinimetus on direktor.

2.4.1 Ülevaade täienduskoolitusest

Koolitusi (57) ja **koolitustunde** (826) oli seekord vähem (2018 – 121 ja 1966). Peapõhjuseks on kindlasti see, et kui 2018. aastal toimus ka keskkogus koolitusi (digipädevus, võrukeelne kirjandus), mille eest väljastati koolituskeskuste (Tartu Ülikool, Rahvusraamatukogu) tunnustus/tõend, siis 2019. aastal selliseid koolitusi ei olnud.

Paljud raamatukoguhoidjad osalesid koolitustel väljaspool maakonda, keskkogu koolitustest võtsid osa kõik.

Taas võeti rohkearvuliselt osa **algupärase lastekirjanduse päevast** Tartus (9). Palju osavõtjaid oli ka **ERÜ maaraamatukogude suveseminarist** Järvamaal (6). **ERÜ maaraamatukogude teabepäev** toimus Tartus ja seetõttu oli osavõtjaid Põlvamaalt palju (8). Teabepäeva toimumine vaheldumisi Tallinnas ja Tartus on väga hea. **Tartu Ülikooli suveakadeemiast** oli seekord populaarsem lasteraamatukoguhoidjate oma kolme osavõtjaga, rahvaraamatukoguhoidjate suveakadeemias täiendas end üks raamatukoguhoidja. **Eesti Lastekirjanduse Keskuse** Lugemisisu stardikoolitusel osales viis raamatukoguhoidjat.

Esmakordselt võtsid raamatukoguhoidjad (3) osa **Eesti Abi- ja Teraapiakoorte Ühingu** lugemiskoorte programmi koolitusest Tallinna Keskraamatukogus.

Alljärgnevad koolitused ei kajastu LISAS 1, kuid väärivad äramärkimist.

Igal aastal võetakse osa **praktilistest lühikoolitustest**, mis tavaliselt on seotud info-tehnoloogiliste muudatustega. Seekord korraldas Põlvamaa arenduskeskus kultuuritöötajatele (sh raamatukoguhoidjatele) koolituse **portaali** Kultuurikava.ee teemal. Kultuuri- ja spordiinfo jagamiseks mõeldud portaali, millega Põlvamaa liitus 2019, tutvustas selle juhataja Leo Ariva. Arenduskeskuse töötaja Kristi Kahu käsitles sama teemat ka raamatukoguhoidjate teabepäeval.

Põlva vallas võeti sügisel kasutusel uus **toetuste taotlemise ja menetlemise infosüsteem** Spoku. Vallavalituse korraldatud lühikoolitustel osalesid ka kolmanda sektoriga seotud raamatukoguhoidjad.

Sügisel avati Põlvas **Väärikate ülikool**, mille kuulajateks on ka viis raamatukoguhoidjat.

2.4.2 Maakonnaraamatukogu korraldatud koolitused

Tabel 4

Koolituse aeg	Koolituse teema	Koolitaja	Koolituse maht / kestus	Raamatukoguhoidjate arv/ KOV-de arv	Eelarve/Koolituseks kulutatud summa
13.02	<i>Suhtlemispsühholoogia Info</i>	Marju Koor	5	36/3	306,14
06.03	<i>Lastekirjandus Info</i>	Krista Kumberg	5	37/3	339,00
17.04	<i>Õppekäik raamatukogudesse Raamatukoguüritused</i>	Mall Köpp Krista Pikk Ivi Raudsepp	5	34/3	156,00
08.05	<i>Kunstiajalugu Muusikaajalugu Kodulooandmebaas Portaali Kultuurikava.ee</i>	Robert Staak Maria Staak Johannes Christopher Staak	5	34/3	720,00

	<i>Info</i>	Kristi Kahu Iisi Puusepp Kati Maidla			
30.- 31.08	<i>Soome raamatukogud (õppereis)</i>	Tiia Vaht Tuija Korhonen Tiina Äärilä Anna Ala- Honkola Anni Kääriäinen Oili Sivula Lea Kuusirati Mikko Savikko Malin Hollmén Catharina Latvala Tiiu Grönqvist Mall Kõpp	-	35/6	5292,00
11.09	<i>Täiskasvanuharidus (EPALE) Haldusreform Soome õppereisi arutelu Info</i>	Merle Koik Jaanika Tappo	5	34/3	65,00
23.10	<i>Kodulugu Õppekäik raamatukokku</i>	Reet Pettai Aime Raadla Kaili Rätsep	5	38/3	862,11
13.11	<i>Kirjandus Info</i>	Maire Liivamets Triinu Laan	5	32/3	186,80
11.12	<i>Aruandlus Info Ülevaade õppekäikudest välismaa raamatukogudesse Jõulude tähistamine</i>	Kati Maidla Sirve Valdmaa Tiina Hoop Ilona Oeselg- Tigasing Mall Kõpp	5	40/3	440,00

Läbi viidi üheksa koolitust, neist kolm olid ühtlasi väljasõidud. Kõik koolitused saab hinnata õnnestunuks. Kõige suurem ettevõtmine oli õppereis Soome. Õppereise hindavadki raamatukoguhoidjad kõrgelt. Väga rahule jääd ka Vastse-Kuuste, Taevaskoja ja Kiidjärve raamatukogu külastamisega (17. aprillil), viimases kõneles raamatukoguhoidja Krista Pikk põhjalikult raamatukoguürituste korraldamisest oma raamatukogust. Tavapärasemast suurema osa moodustasidki koolitustel Põlvamaa raamatukoguhoidjate ettekanded, mis on kindlasti hea. Väga vajalik ja kaasa mõtlema panev oli Jaanika Tappo (Maaritsa) ettekanne oma magistrیتööst „Põlvamaa raamatukogudes haldusreformi konteksti toimunud muutused“. Huvitavad olid raamatukoguhoidjate ülevaated õppereisidest. Külalislektoritest tõstsid raamatukoguhoidjad esile Maire Liivametsa ja Krista Kumbergi.

2.4.3 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised

Avalikke esinemisi oli palju (LISA 2).

Märkimisväärne oli **Mall Kõpu erialane ettekanne välismaal**.

Tunnustusväärne on **Marta Raadio** ajakirjaniku **Meelis Käo** huvi raamatukogudes toimuva vastu. Raadiointervjuude temadeks on olnud raamatukogude igapäevane töökorraldus, raamatukogupäevad ja muud suuremad raamatukogude korraldusel toimuvad üritused (nt laadad, kohvikutepäevad). Huvi äratav ka raamatukoguhoidjate endi looming. Mall Kõpp andis intervjuu raadiote seoses oma fotonäitusega. Esmakordne oli Põlvamaa raamatukogudel põhineva **magistrیتöö** (Jaanika Tappo) tutvustus. **Giiditööd** jätkas senises mahus ja heal tasemel Külli Vardja (Ahja). Raamatukoguhoidjad pidid aasta jooksul päris sageli oma

raamatukogu tutvustama, kuna huvilisteks olid Järvamaa raamatukoguhoidjad, Läti Kandava rajooni kultuuritöötajad, XIII maapäevast osavõtjad jt.

2.4.4 Erialahariduse omandamine

Tallinna Ülikooli eriala magistriõpingud lõpetas Jaanika Tappo (Maaritsa).

2.4.5 Töötajate tunnustamine.

ERÜ teenetepreemia: Reet Kappo (Põlva)

ERÜ aastaauhinna parim maaraamatukoguhoidja 2019 nominent: Ene Lugamets (Himmaste), kaasnesid ERÜ ja Põlvamaa Omavalitsuste Liidu (POL) tänukiri

ERÜ aastaauhinna parim kooliraamatukoguhoidja 2019 nominent: Ene Mähar (Viluste põhikool), kaasnesid ERÜ ja POLi tänukiri

Kulka Põlvamaa ekspertgrupi elutööpreemia: Ene Mähar

Kultuuriministeeriumi tänukiri: Reet Kappo, Tiiu Rõžova, (Meeksi), Elve Vals (Ruusa), Kiira Kazakova (Räpina), Külli Vardja (Ahja), Edda Prükk (Rasina), Ivi Raudsepp (Taevaskoja), Kati Maidla (Põlva)

POLi tänukiri: Reet Kappo, Tiiu Rõžova, Kiira Kazakova, Elve Vals, Ivi Raudsepp, Edda Prükk, Kati Maidla, Maire Tühis (Põlva)

Kulka Põlvamaa ekspertgrupi juubelitoetus: Tiiu Rõžova, Ivi Raudsepp, Edda Prükk, Maie Nõmm, (Kiuma), Vaike Puuselg (Krootuse), Kiira Kazakova, Margit Õkva (Peri), Ivi Randma, Kati Maidla, Riina Hämelane, Iisi Puusepp (kõik Põlva)

Põlva valla aukiri koos rahalise preemiaga: Reet Kappo

Põlva valla tänukiri: Külli Vardja, Ivi Raudsepp, Edda Prükk,

Kati Maidla, Maire Tühis, Alvar Kusma (kauaaegne keskkogu IT-tugi)

Räpina valla tänukiri tööjuubeli puhul: Lea Saaremäe (Võõpsu), Elve Vals

Kanepi valla tunnustused:

Aasta vabatahtliku töö või isamaalise tegevuse kategooria tänukiri: Irina Kruusla (Põlgaste) töö eest kodutütardega

Kultuurielu edendaja kategooria nominent: Tiina Hoop (Saverna)

Eesti Folkloorinõukogu tänukiri abi eest rahvarõivaste tutvustamisel: Tiina Hoop

Põlvamaa aasta sädeinimese nominent: Mall Kõpp (Vastse-Kuuste)

Põlvamaa aasta mittetulundusühingu nominent: Vastse-Kuuste naisteklubi Kolmapäev, eestvedaja Mall Kõpp

Aasta õpiteo nominendid Põlvamaalt TÕNi raames, kaasnes ühine tänukiri ETKA Andraselt, Haridus- ja Teadusministeeriumilt ja TÕNi Põlvamaa koordinaatorilt:

Ahja raamatukogu – kogukonna aabits (ringitegevuse eest raamatukogus)

Kogukonnaruumide väljaehitamine – Vastse-Kuuste naisteklubi Kolmapäev

Uma Pido (võrukeelne laulupidu) uute laulude võistluse esikoht: Margit Õkva (Peri) autorilauluga „Mõtõlus“

Esmakordselt sai Põlvamaa raamatukoguhoidja ERÜ teenetepreemia. Tänuväärselt tunnustasid raamatukoguhoidjaid ka Kultuuriministeerium, POL ja Põlva vallavalitsus. Kanepi vallas ei võitnud raamatukoguhoidjad küll ühtegi kategooriat, kuid juba nominendiks esitamine ja tänukiri on tunnustused.

Tunnustus- ja koolitusüritus **Põlvamaa XIV maaraamatukoguhoidja päev** (maapäev) peeti Räpina vallas Leevil koostöös Leevi rahvamaja ja vallavalitsusega. Tutvuti Süvahavva villavabriku-muuseumiga ja Leevi raamatukoguga, kuulati kauaaegse emakeeleõpetaja Aime Raadla põhjaliku ülevaadet Leevi kultuuriloost. Raamatukoguhoidjaid tunnustavate sõnavõttudega esinesid Piret Rammo (Räpina abivallavanem), Lennart Liba ja Andres Määr (mõlemad Põlvamaa arenduskeskus). Täna ERÜ konkursside nomine ja tööjuubilare, kelle seast kõige väarikam on 1959. aastal Võõpsu raamatukogus tööle asunud Lea Saaremäe. Maapäeval esinevad alati ka taidlejad, seekord oli peaesinejaks näitetrupp Pungad Helle Mendriku juhtimisel. Maapäeva juhtis Leevi rahvamaja juhataja Anu Luiga.

2.5 Raamatukogu haldusjuhtimine

Tõsiselt arutati **Mooste ja Valgjärve raamatukogu ruumiolude parandamise üle** (vastavalt Põlva ja Kanepi vallas). Moostes on kindlasti tegu haldusreformi positiivse mõjuga, sest enne seda oli raamatukogu olukord arutlusel väga põgusalt. 2019. aasta jooksul kaaluti koos vallavalitsusega mitut varianti, sealhulgas seniste, lasteaias asuvate ruumide põhjalikku remonti. Otsust seni veel vastu võetud ei ole. Valgjärvele on lähiajal (loodetavasti 2020) kavas ehitada külamaja, kuhu saab ruumid ka raamatukogu. Praegu asub raamatukogu endises koolimajas kehvades tingimustes, pealegi on hoone müüdnud erakätesse. Külamaja valmimiseni jääb raamatukogu praegustesse ruumidesse.

Ruumiolude parandamist vajavad endiselt **Leevaku ja Võõpsu raamatukogu**. Mõlemad raamatukogud on Räpina valla uue arengukava investeeringute tabelis küll mainitud, kuid kuna nende renoveerimist on aastaid edasi lükatud, pole kindlust ka praegu.

Remonditöid tehti, kuid mitte väga suures mahus (LISA 3). Järjepidevalt on viimastel aastatel remonditud Ahja raamatukogu (ühtlasi korrastati raamatukogu-muuseumi aia lõkkeplats, kujundati uued lillepeenrad ja aianurka loodi omaette olemise nurk. Abiks olid vabatahtlikud).

Fassaadi korrastamist vajavad ka **Himmaste ja Ruusa raamatukogu**.

Kindlasti vajab suuremat remonti amortiseerunud hoones asuv **Peri raamatukogu**. **Vastse-Kuustes** on koolimajas asuva raamatukogu laienemiseks teisele korrusele kooli nõusolek olemas ja koos laiendamise oleks otstarbekas edaspidi teha remont terves raamatukogus. **Vanakülas** vajab uuendamist vee- ja kanalisatsioonisüsteem. **Keskkogus (Põlvas)** on endiselt päevakorras siseremont koos uue sisekujundusega.

2.5.1 Juurdepääs liikumispuudega inimesele

Juurdepääs on 16 raamatukogus. Aasta jooksul töid ei teostatud Kõige keerulisemas olukorras on teisel korrusel asuv Maaritsa raamatukogu, kuhu oleks vaja invalifti. Saverna raamatukogus on kavas lähiajal rajada kaldtee.

2.6 Raamatukogu arendustegevused infotehnoloogia valdkonnas (vt ka 4.1)

Suuri arendusprojekte ei olnud.

Savernas paigaldati valguskaabel, mis parandas internetiühendust.

Ruusal vahetus interneti püsiühenduse pakkuja, selleks sai Hariduse Infotehnoloogia Sihtasutus (HITSA).

Põlvas vahetati välja töötajaarvutid.

3. Kogude komplekteerimine ja töötlemine

3.1 Komplekteerimise põhimõtted ja uuendused (sh e-teavikud)

Kogude komplekteerimisel peetakse silmas rahvaraamatukogude komplekteerimise põhimõtteid. Nende alusel sõnastati 2019. aastal maakonna rahvaraamatukogude kogude kujundamise juhendi algvariant, mis kinnitatakse pärast täiendavaid arutelusid 2020. aastal.

Riigieelarveline toetus teavikute soetamiseks oli 47,690 tuhat (1,88 eurot elaniku kohta).

Riigitoetuse eest soetati maakonda 32,2% kõikidest ostetud teavikutest (4062 eks)

Kõik raamatukogud täitsid nõude osta 30% riigitoetuse eest väärtkirjandust.

Omavalitsused toetasid teavikute ostu 141,189 tuhandega, sellest perioodikale 41,152 tuhat. Kogusumma on pisut suurem kui 2018 (139,831), perioodikasumma on aga veidi langenud (41,405).

Annetuste osakaal (v.a perioodika) moodustab soetatud teavikutest 9,0 % (mullu 10,8 %). Annetusi oli vastavalt 1222 ja 1500 eksemplari, seega 18,5% vähem.

Keskkogus (ilma harukogudeta) oli annetusi 118 (osakaal 5,7%), mis on 2018. aastaga võrreldes täpselt sama.

Suuremad annetajad: EV100 väljaanded (korraldustoimkond ja eraisikud), Võro Selts VKKF, Eesti Kaitsevägi, Euroopa Komisjon, Hoiuraamatukogu, Siseministeerium, Tööinspeksioon, Riigikogu Kantslei.

3.1.1 Raamatute komplekteerimine (trükis + e-raamat)

Hangiti 13 633 teavikut (v.a perioodika), sellest osteti 12 411 (12 390 raamatut, 12 auvist ja 9 lauamängu) ja annetusena saadi 1222 teavikut (1169 raamatut, 52 auvist ja 1 elektrooniline teavik). Teavikute koguarv langes 1,5 % (mullu 13 843), ostude arv aga tõusis 68 eksemplari (0,5%) võrra (12 343).

Keskkogu (ilma harukogudeta) soetas kokku 2073 teavikut (2058 raamatut ja 14 auvist), mis on 20 teaviku võrra rohkem kui 2018. aastal.

Raamatute komplekteerimine

Raamatuid soetati 13 559 (sellest ostud 12 390 ja annetusi 1169) eksemplari, millest teadmiskirjandust 28,0 % ja ilukirjandust 72,0 %. Aastaga on teadmiskirjanduse osakaal kasvanud ja ilukirjanduse osakaal kahanenud koguni 4,6% võrra.

Keskkogus (ilma harukogudeta) soetati teadmiskirjandust 832 ja ilukirjandust 1226 eksemplari (vastavalt 40,4 ja 59,6%). Siin on tendents vastupidine: teadmiskirjanduse osa on vähenenud ja ilukirjanduse osa kasvanud 2,5% võrra. Keskkogus vaadatakse järjest kriitilisemalt läbi teadmiskirjanduse tellimusi, et vältida olemasoleva dubleerimist.

E-raamatuid lugejanõudluse puudumise tõttu ei soetatud.

Tarnijad:

Rahva Raamat (69,4%), Apollo Kauplused (0,7%), Bestkaup (10,5%), Varrak (10,8%), Raamatu Kodu (4,8%), Ajalevi (0,6%), muud (3,2%).

Tõusnud on Rahva Raamatu ja Raamatu Kodu osakaal, kõigi teiste oma on veidi langenud. Kõik raamatukogud tellivad teavikuid Rahva Raamatu kodulehe kaudu. See on mugav ja võimaldab ka järelkomplekteerida. Rahva Raamatust tellitakse kord nädalas ka näidiseid, mis tuuakse keskkokku kohale koos tellitud raamatutega. Kõigi pakkujate hindu võrreldakse.

3.1.2 Perioodika komplekteerimine

Kokku soetati 894 (mullu 991) ajakirjade aastakäiku, neist annetusena 189 (mullu 187).

Põlvas 98 aastakäiku ja sellest annetusi 27 (103 ja 20). Ajakirjanduse tellimine on vähenenud (9,8%), milles kindlasti mängib rolli perioodika pidevalt kerkiv hind.

3.1.3 Auviste komplekteerimine

Auviseid komplekteeriti kokku 64 (sellest oste 12 ja annetusi 52), neist 14 keskkogule. Ostude osa on peaaegu olematu. Vajadus auviste järele on vähenenud. Siiski komplekteeritakse kohaliku kultuuriloo jaoks olulisi auviseid (DVD-d, CD-d), samuti eesti parimate muusikute helikandjaid.

3.1.4 Muude teavikute komplekteerimine

Osteti 9 lauamängu, mis on mullusega võrreldes 12 võrra vähem, kuid lauamängude soetamine ongi aastati erinev.

3.2 Inventuurid, mahakandmised

Kokku kustutati 24 169 teavikut (mullu 18 414), sellest raamatuid 24 030, auviseid 66, elektroonilisi teavikuid 49 ja lauamänge 24 eksemplari. Keskkogus kustutati kokku 2926 teavikut (raamatuid 2903, auviseid 2 ja elektroonilisi teavikuid 21). Põhjusteks lagunenud, aegunud ja liigsed eksemplarid.

Keskkogu on jätkuvalt toonitanud kogude puhastamise vajadust ja käinud maakogudes abiks. Teavikuid on mullusega võrreldes kustutatud 31,3% rohkem. Kustutusakte koostati 27 raamatukogus. (Vaid kahes raamatukogus teavikuid ei kustutatud, neist ühes olid suured kustutusaktid 2017-2018.) Intensiivselt puhastati kogusid Võõpsus, Moostes, Põlgastes, Verioral, Karilatsis, Põlvas jm. **Ringlus** oli võrdne eelmise aastaga (0,7). Suurem oli ringlus Põlvas (1,5), Himmastes ja Valgjärvel (1,0), Räpinas ja Ruusal (0,8).

Inventuur toimus Võõpsu raamatukogus.

Kokkuvõtteks saab nentida, et komplekteerimistegevus on olnud stabiilne ja raamatukoguhoidjad on keskkogu tegevusega väga rahul. Kindlasti oleks aga komplekteerimiseks raha juurde vaja.

4. Lugejateenindus ja raamatukoguteenused

4.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine

Lugejate kasutuses oli 58 arvutit. Ühes maakogus ütlesid üles kaks arvutit kolmest, vallavalitsusest toodi asemele üks kasutatud arvuti ja nii jäi lugejate kasutusse kaks arvutit. Eeltoodud näide ei ole ebatüüpiline. Kindlasti tuleks AIPi arvuteid välja vahetada regulaarsemalt ja enne, kui nad lõplikult rikki lähevad. Siin aga mängib rolli rahapuudus, samuti valdade IT-spetsialistide koormatus. **AIPi arvuteid uuendati** Lintes ja Verioral. **Põlva AIPis** vahetati välja operatsioonisüsteem: Linuxi asemel paigaldati Windows. **Arvutikasutamise eesmärkideks** on e-kirjade kirjutamine ja lugemine, arvete tasumine, piletite tellimine, infoportaalide (nt Eesti.ee) külastamine, digiallkirjastamine jne. Väga oluline on printimisvõimaluse olemasolu (dokumendid, piletid, arved jne). Koostöö võib olla väga järjepidev, nt käib üks korteriühistu igakuiselt maaraamatukogus pangakonto väljavõtet printimas. AIPi kasutajad (eriti vanemad inimesed) vajavad sageli juhendamist. Segadusse võib neid ajada kasvõi see, kui raamatukokku printima tulles leitakse, et süsteem on hoopis teistsugune kui kodus.

4.2 Raamatukogu kasutamine ja teenused

Tabel 5

Raamatukogu	Lugejad 2018	Lugejad 2019	Muutus (+-)
Linna/maak. rmtk	9410	9574	+164
Sh keskk (koos harukogudega)	5736	5895	+159
Keskk ilma harukogudeta- Põlva	2618	2710	+92

Raamatukogu	Külastused 2018	Külastused 2019	Muutus (+-)
Linna/maak. rmtk	174408	171632	-2776
Sh keskk (koos harukogudega)	103553	103696	+143
Põlva	47718	48312	+594

Raamatukogu	Laenut-d 2018	Laenut-d 2019	Muutus (+-)	Päringud 2018	Päringud 2019	Muutus (+-)
Linna/maak.rmtk	363916	387098	+23182	5607	5504	-103
Sh keskk (koos harukogudega)	211024	234313	+23289	4020	4007	-13
Põlva	106302	128456	+22154	1941	1917	-24

Arvnäitajad on kahe aasta võrdluses põhiliselt plussis. Lugejate ja laenutuste näitajad on tõusnud (vastavalt 1,7% ja 6,4%), keskkogus (koos harukogudega) 2,8% ja 11,0%. Lugejate arv on kasvanud 20 raamatukogus, laenutused 13 raamatukogus. Külastuste koguarv on veidi langenud (1,6%), keskkogus (koos harukogudega) on aga väike kasv (0,1%). Külastuste arv on kasvanud 13 raamatukogus. Kõik näitajad on kasvanud Ahjal, Maaritsas, Meeksis, Moostes, Põlgastes, Rasinal, Taevaskojas, Valgjärvel ja Põlvas. Hõlve on maakonnas tervikuna veidi kasvanud (37,8% ja 36,6%).

Päringute koguarv on veidi väiksem (1,8%), keskkogu (koos harukogudega) sisuliselt sama (-0,3%). Raamatukoguhoidjad küll registreerivad päringuid, kuid kindlasti jääb neid muude tegemiste rütis kirja panemata. Mõned raamatukoguhoidjad märgivad, et väga lihtsaid päringuid nad ei registreeri.

Teatmebibliograafilise töö kese on **keskkogu lugemissaalis** Põlvas (1595 päringut).

Raskusastmelt olid päringuid taas väga erinevad, osad said lahendatud minutitega, mõnele kulus nädalaid. Lahendamisel kasutati artiklite andmebaase, elektronkatalooge URRAM, ESTER, veebilehekülgi ja süvaveebi võimalusi, teatmeteoseid, Artiklite ja retsensioonide kroonikat, kodulooliste artiklite väljalõikemappe jne. Veebis leiduvad võimalused päringute lahendamiseks on küll suured, kuid sageli aeganõudvad, eelistatud on märksõnastatud andmebaasid (ISE, Seto bibliograafia jms).

Kahjuks oli augusti lõpust kuni 2020. aasta jaanuari keskpaigani raskendatud andmebaasi *ISE* kasutamine: pärast üleminekut tarkvarale Sierra ei töötanud piiramine väljaande ja artikli

tüübi järgi, õnneks töötas liitotsing. Nii sai päringu *õpilaste identiteet* lahendamisel seotud põhimärksõna erinevate samalaadsete märksõnadega: identiteet ja õpilased, identiteet ja noored jne. Liitotsingu kaudu sai kokku viia ka autorit ja märksõna, nt päringud *Jaana Kaplinski esseistika* ja *Contra murdelaulikuna*. Liitotsing hõlbustas ka märksõna ja väljaande kombineerimist, nt *kinnisvaraturu probleemide käsitusi Äripäeva veergudel*. Kuna viimastel aastatel võetakse *ISEsse* artikleid valikuliselt, tuli teha otsinguid ka Digarist ja Äripäeva veebiväljaandest.

Veel näiteid päringutest: *kriminaalasi versus kriminaalmenetlus, venelastega läbirääkimiste pidamise psühholoogia, interneti kasutamine hariduslikel eesmärkidel, negatiivne iive Eestis ja selle põhjused, multirahvusliku, multikultuurse ja multireligioosse riigi majanduspoliitika spetsiifika*.

Kodu-uurijate tarbeks lahendati keerulisi, samas huvitavaid päringuid: *Räpina leivakombinaadi ajalugu* (ühtlasi õpilase uurimustöö), *Veriora haigla ajalugu, Laheda vallast pärit sõjaväelased, Põlva lõõtsamees Karl Ostra, setude ajalugu* jne. Küllalt palju aega panustati käsitöölastele päringutele, aidates Räpina aianduskoolis õppivaid tekstiilkäsitöö eriala õpilasi: *rahvarõivaste jakid ja nende ajalugu, Setu, Muhu ja Kihnu pits, kurrutamistehnika, rahvuslik valge pits* jne. Käsitöö puhul saab tuua näiteid, kuidas näiliselt kerge päringu lahendamiseks kulub päevi, nt *linnumotiiv kindamustris*. Kahju, et nüüd leiab *ISEst* uuemaid käsitöökirjeid minimaalselt. Vaja oleks korralikku käsitööalast andmebaasi.

Mõned näiteid **teistest raamatukogudest**: *kätejooga, diabeet ja neerupuudulikkus, sipelgate elu talvel, üldlaulu- ja tantsupidu* (ajalugu, info kollektiivide kohta, laulude ja tantsude videod), *dramatiseerimiseks sobivad luuletused, Eesti-ainelised luuletused luulepõimiku koostamiseks, kõrrelised aias, aiataime juhtkimbu puitosa (ksüleem), ravitoimega puud, valdade uued vapid, meetmed vältimaks parkimist kortermaja haljasalal, autism, laste söömis- ja unehäired* jne.

Huvitav ja vajalik on koostöö õpilaste ja õpetajatega. Räpinas valmis raamatukoguhoidjate abiga õpilastöö „Räpina raamatukogu lühiajalugu“, Meeksi raamatukogus korraldavad loodusainete õpetajad viktoriine ja paluvad materjali raamatukogust jne.

4.3 RVLi teenindus

Raamatukogud tellisid RVLi teel 3992 teavikut, mis on 10% rohkem kui mullu (siis 3630). Tellimusi täideti kõikides raamatukogudes, vaid kahes raamatukogus ei tellitud ise ühtegi teavikut. Koostöö on väga hea nii raamatukogudega oma maakonnas kui ka väljaspool. Maaraamatukoguhoidjad märgivad, et leidsid uusi partnereid oma maakonnas. Uueks partneriks väljastpoolt oli Ülenurme Gümnaasiumi raamatukogu (Saverna).

Räpina raamatukoguga teevad venekeelse kirjanduse osas endiselt koostööd Mikitamäe ja Värska raamatukogu, mis haldusreformi järel asuvad Võru maakonnas. Meeksis jätkus koostöö Võnnu ja Järvselja raamatukoguga (varem oldi samas vallas).

Keskkogu (ilma harukogudeta) kõige aktiivsemad koostööpartnerid maakonnas olid Vastse-Kuuste (tellis 321 raamatut), Ahja, Kanepi ja Valgjärve (kõik üle 100).

Väljaspool maakonda oli kõige tihedam koostöö Tartu Linnaraamatukoguga, kust telliti raamatuid (167) nii lugejatele kui ka keskkogu raamatunäitusteks. Kasutatakse ka järjekorraldusvõimalust. Tartu raamatukogudega suhtlemise plussiks on kindlasti see, et lugejad ei pea tasuma postikuluseid, kuna keskkogu raamatukoguhoidjad viivad-toovad teavikuid käsipostiga. Suur tänu selle võimaluse eest ka Tartu Ülikooli Raamatukogule! Postikulude kallinemine ongi peapõhjuseks, miks Tallinna RVLi keskustest tellitakse varasemast vähem raamatuid (Rahvusraamatukogust telliti vaid 10). Telliti ka digiteeritud materjale (noot Tartu linna-raamatukogust ja neli artiklit Rahvusraamatukogust). Uuteks koostööpartneriteks olid Sisekaitseakadeemia raamatukogu ja Narva Linnaraamatukogu.

Uusi teenuseid raamatukogudes kasutusele ei võetud, kuid seniste parandamisega tegeldi. Põlva vallas on keskkogu initsiatiivil valmimas raamatukogudele ja nendega ühes majas asuvatele asutustele ühtsed viiad. Üle on vaadatud haruraamatukogude majasildid ja lahtiolekuaegade sildid.

Põlvas paigaldati välistrepile spetsiaalne raamatute tagastamiskapp, mis muutus lugejate hulga kiiresti populaarseks.

Keskkogu lasteteeninduse lugemispesas uuendati vaip ning soetati laud ja toolid kõige väiksematele lugejatele, lisaks kaks kott-tooli. Vaiba sai Tilsis raamatukogu lastenurk. Keskkogus tõsteti ka osa kogust otstarbekuse nimel ümber.

4.4 Laste- ja noorteteenindus

4.4.1 Laste- ja noortekirjanduse komplekteerimine

Raamatukoguhoidjad rõhutavad, et pööravad lastekirjanduse komplekteerimisele suurt tähelepanu. Eelisseisus on eesti lastekirjandus. Raamatukoguhoidjad on harjunud jälgima Eesti Lastekirjanduse Keskuse soovitusi ja koguvat infot mujaltki. Ka keskkogu koolitustel on lastekirjandusele tähelepanu pööratud. 2019. aastal pidas sisuka loengu Krista Kumberg. Kahjuks ei olnud enam täiendavat toetust riigilt lastekirjanduse soetamiseks, millest oli viimastel aastatel tuge.

4.4.2 Laste- ja noorte raamatukogu kasutamine

Tabel 6

Rmtk	Lug-d 2018	Lug-d 2019	Muutus (+-)	Külast-d 2018	Külast- d 2019	Muutus (+-)	Laenut 2018	Laenut 2019	Muutus (+/-)
Linna/maak. rmtk	2551	2572	+21	51870	50461	-1409	35259	35983	+724
Sh keskk (koos harukk)	1481	1512	+31	31431	30253	-1178	20789	20706	-83
Põlva	694	769	+75	11634	10895	-739	7764	7991	+227

Maakonnas tervikuna on lugejad ja laenutused plusspoolel (0,8% ja 2,0%). Külastuste osas on väike langus (2,8%). Keskkogus (koos harukogudega) on lugejate arv veidi kasvanud (2,1%), külastuste ja laenutute arv on pisut langenud (3,7% ja 0,4%). **Põlvas (keskkogu lasteteeninduses)** rõõmustab lugejate ja laenutuste kasv (10,8% ja 2,9%). Külastuste vähenemisel (6,3%) on oma osa selles, et raamatukogus ei toimund seekord suurte vallaürituste töötubasid. Raamatukoguhoidjad osalesid küll lastekaitsepäeval „Iseolemine ja koostegemine” ning jõulueelsel „Usinate päkapikkude trallil”, kus tegelesid sadade lastega, kuid arvnäitajates see ei kajastu. Lasteteeninduses jätkus ka vääramatu tendents: juba 46,7% laenutuste üldarvust olid laenutused täiskasvanutele. Viivisehirmus lapsevanemad laenavad raamatud oma nimele ja nii kujunebki laste lugemisest moonutatud pilt. Ilmselt oleks abi sellest, kui lapsed viivise tasumisest vabastada.

4.4.3 Laste- ja noorteteenindus, sh lugemisharjumuste kujundamine ja arendamine

Raamatukoguhoidjate sõnul nõuab laste lugemise arendamine suurt kannatlikkust. Oluliseks peetakse **uudiskirjanduse väljapanekuid**, mille puhul tuleb arvestada, et raamatute kättesaamine oleks lastele ka füüsiliselt jõukohane (sobivad riulid). Tähtsaks töövormiks peetakse ka **ettelugemist** (raamatukoguhoidjad loevad lastele ja lapsed üksteisele), mis on laienemas. Kui varem loeti ette peamiselt raamatukogupäevade ajal, siis nüüd on palju rohkem aastaringset ettelugemist, mis kuulutatakse välja üritusena (lugemispäevad, -tunnid) Raamatukoguhoidjad loevad kindlasti ette ka muul ajal, aga kui on tegu sariüritustega, annab see kaalu juurde. Ettelugemine on heal järjel Tilsis (aasta jooksul 32 üritust), Himmastes (24), Rasina (23; raamatukoguhoidja loeb lasteaialastele ette lõvi Lõrrina), Vastse-Kuustes (16) jne.

Aastale andis värvi liitumine **Eesti Abi- ja Teraapiakoorte Ühingu lugemiskoorte programmiga**. Suur tänu ühingule ja **Maarja Talile!** Põlva sai suve hakul esimese teraapia-koera, väga edukalt koolituse läbinud labradori retriiveri Nepsu. Väga tihe ja meeldiv koostöö Nepsu perenaise **Urve Seedre** ning keskkogu lasteteeninduse ja Himmaste raamatukogu vahel sai alguse oktoobris. Kõigepealt toimusid tutvustavad üritused, kus vesteldi, loeti ja värviti pilte, aga kohe hakkas ka individuaalne töö. Aasta lõpuni luges (üle nädala) Nepsule Põlvas ette neli ja Himmastes kuus last. Urve Seedre sõnul muutsid lapsed juba lühikese ajaga vabamaks. Koostöö jätkub ka 2020. aastal. Kahjuks saab väga head töövormi rakendada vähestes raamatukogudes, kuna lugemiskoeri kõikjale ei jätku.

4.4.4 Laste- ja noorteüritused (valikuliselt)

Konkursid, võistlused, võistlusmomendiga üritused

Põhjamaade kirjandusele pühendatud 3.-4. klasside kirjandusmängu Põlvamaa eelvoorust võttis osa kaheksa võistkonda, mis on väikese maakonna kohta väga hea näitaja. Korraldajad tõdesid, et need küsimused, mida nemad raskeks pidasid, ei olnud õpilaste jaoks keerulised ja eksiti näiliselt lihtsamatele küsimustele vastates. Võistlusteks valmistatakse väga tõsiselt, võistlejate hulgas on palju arvamusiheidreid, kes soovivad hiljem ka kaaslastele samu raamatuid lugeda. (Kirjandusmängu järel muutus Põlvas populaarseks Maria Parri “Vilgukivioru Tonje”.) Eelvooru võitis Kanepi Gümnaasiumi võistkond, kes võistluse finaalis saavutas teise koha! Võistkonda kuulusid Steffi Carlotta Pukk, Katriin Pöder ja Karolin Saare, juhendas õpetaja Kaidi Valli-Mägi. Maakonnavorus saavutas teise koha Põlva Kooli ja kolmanda Saverna Põhikooli võistkond.

4. klasside ettelugemisvõistluse „Heal meelel ja ilusal keelel” eelvoorust võttis osa 10 õpilast (kaheksast koolist), mis on varasemast veidi vähem (põhjuseks võib olla see, et seekord ei olnud soovitusnimestikku). Parimaks osutus Siim Raik Mooste Mõisakoolist Kadi Õunapi juhendamisel. Siim esines südilt ka võistluse finaalis. Eelvooru žüriil tuli esinejate ühtlast taset arvestades välja anda koguni kolm teist kohta, mille pälvisid Melani Kahar (Saverna PK), Grete Ly Kurvits (Põlva K) ja Britt-Mari Vija (Viluste PK).

Emakeelele pühendatud ettelugemisvõistlus korraldati ka Krootusel ja Savernas.

Esmakordselt viidi *võru keele nädala ettelugemispäev „Kullõ, ma loe sullõ!”* 2.–7. klassi õpilastele läbi Põlvas. Konkursi peakorraldajad Kaile Kabun ja Tiia Allas Võru Instituudist jäid väga rahule ja avaldasid soovi, et edaspidi võikski ettelugemispäeva korraldada vaheldumisi Võrus ja Põlvas.

Suvelugemine toimus Kanepis, Maaritsas, Krootusel, Savernas, Kiidjärvel, Vastse-Kuustes ja Põlvas, mis on juba arvestatav hulk. Kõikides raamatukogudes toimus ka pidulik lõpuüritus, millega on omakorda seotud traditsioonid (Maaritsas lõpetatakse suvelugemine *halloweeni*-peoga, ka auhinnad on põnevad – seekord ratsutamisevõimalus). Suvelugemine on igati tore töövorm, aga ometi on aastast ka üks negatiivne kogemus: veel üks raamatukogu soovis suvelugemist korraldada, kuid palve peale osa võtta lapsed ehmusid.

Rampsu raamatukogu tegutses jõudsalt Saverna raamatukogus.

Lugemisisu programmiga liitusid Veriora, Põlgaste, Mooste ja Vastse-Kuuste raamatukogu.

Savernas tähistati **Edgar Valteri 90. sünniaastapäeva** koostöös kooliga *loomekonkursi ja Pokukonverentsiga*. 6. klassi õpilaste ettekanded (4) käsitlesid Edgar Valteri lapsepõlve ja kooliaastaid, tegevust kirjaniku ja illustraatorina ning Pokumaale alusepanijana. Konverentsi ajal olid väljas ka konkursile esitatud joonistused ja pokud, ühtlasi autasustati võitjaid. Ka Krootusel viidi koostöös kooliga läbi Edgar Valterile pühendatud üritusi.

Kohtumised kirjanikega on kindlasti lugemist virgutavad. Seekord olid lastel külas Mika Keränen (Kanepi, Saverna, Vastse-Kuuste), Helin Vill (Kanepi, Tilsu), Indrek Koff (Ahja), Kristina Ruder (Saverna), Jaak Urmet (Tilsu, Vastse-Kuuste), Sass Henno (Tilsu), Inga Lunge (Tilsu), Heiki Vilep (Tilsu), Epp Petrone (Tilsu, Põlva), Anti Saar (Vastse-Kuuste), Triinu Laan (Põlva).

Väga tore **raamatuesitluse** viis Põlva Kooli 1. klassi lastele läbi **Triinu Laan**. Tema võru- ja eestikeelne raamat „**Krutskiline tita = Päähäkäntäv tita**“ kingitakse Põlva- ja Võrumaa vastsündinutele.

Meisterdamine on saanud raamatukogude pärisosaks, sellega tegeldakse peaaegu kõikides raamatukogudes (LISA 4). Enamasti on see seotud tähtpäevadega (emade- ja isadepäev, jõulud, lihavõtted jne). Siingi oli aasta jooksul palju sariüritusi ja valitses mitmekesisus (eraldi meisterdamispäevad, osana teema- ja kirjandusüritustest, erinevad ajad – mõnele raamatukogule sobivad väga koolivaheajad, teistele koolipäeva õhtud jne). Põlvas korraldati esmakordselt jõulueelsed tegevuspäevad „Päkapikud piiluvad“.

Väga tublid juhendajad on raamatukoguhoidjate kõrval käsitöömeister Lea Saan (Himmaste) ja kunstnik Epp Metsaluik (Taevaskoja).

Pärimuskultuuri joont hoiti kindlalt Peri raamatukogus, kus see oli seotud ka praktilise tegevusega (tassimuru kasvatamine lihavõtteks, söögitegemine leivanädalal jpm). Ahjal aitab möödunud aegadesse sisse elada suur väliala, näiteks peeti koos Karilatsi muuseumiga kevadist kiigepäeva.

Väga tore oli **Mare Hundi** illustatsioonide rändnäitus „**Risti-rästi läbi Eestimaa**“ **Milvi Panga** raamatule „**Mesikäpa esikäpad**“ (Vanakülas ja Põlvas), kus olid väljas ka kodused esemed (lõngaviht, uhmer, vanaaegsed lauanõud).

4.5 Erivajadustega sihtrühmade teenused

Tabel 7

	Kordade arv	Teenuste arv	Kasutajate arv
Koduteenindus	576	623	48

Koduteeninduse kordade ja teenuste arv on suurenenud (mullu vastavalt 503 ja 520), kasutajate arv aga vähenenud (siis 56). Kõige rohkem tegeldakse koduteenindusega endiselt Himmastes, Karilatsis, Krootusel ja Vastse-Kuustes. Teenused on jäänud varasemaga võrreldes samaks. Peamiselt on tegu laenutamise, lisaks ettelugemine, arvutiõpe ja abi dokumentide täitmisel.

Tabel 8

Teenused teistele asutustele	Ürituste arv	Osavõtjate arv
Maarja Küla elanike külaskäigud Kiidjärve raamatukokku	2	16
Ettelugemine Saverna hooldekodus	1	27
Ahja hooldekodu elanike külaskäik Ahja raamatukokku	1	14

Savernas tegutseb endiselt teeninduspunkt hooldekodus. Vastse-Kuustes on tihe aastatepikkune koostöö Maarja Küla käsitöö näitusmüükide korraldamisel. Ahjal, Himmastes ja Kiidjärvel korraldati eakatele ja puuetega inimestele kohtumised Põlva Vallavalitsuse sotsiaalosakonna juhataja Helen Metsma ja Põlva Päevakeskuse juhataja Anne Noogiga.

4.6 Raamatukogu kui kohaliku pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vabaaja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond

4.6.1 kohalikul tasandil

(Kõigi tasandite juures on toodud koostööpartnerid.)

POL andis traditsiooniliselt keskkogule tegevustoetust ja toetas Põlvamaa esindajate osavõttu 3.–4. klasside kirjandusmängu ja 4. klasside ettelugemisvõistluse finaalist. Väga hea koostöö on POLi tegevjuhi **Eve Neemsaluga**, samuti **Kristi Kahu** ja **Leevi Lillemäega** Põlvamaa

arenduskeskusest (info edastamine maakonna kodulehele www.polvamaa.ee ja www.kultuurikava.ee jm)

Vallavalitsustega arutati raamatukogude ruumiolude parandamist ja remonti (Põlva vald), raamatukogude ühendamist (Räpina vald) jne.

Koostöö kodukandi elu arendavate **mittetulundusühingutega** on tihe ja sellega haakub ka külavanemate tegevus. Põlva vallas on raamatukogude koostöö kohalike MTÜde ja külavanematega olnud üldjuhul väga aktiivne. Nüüd asutati ka Peril raamatukoguhoidja initsiatiivil külaselts ja valiti külavanem. Taevaskojas remonditi raamatukoguga ühes majas asuva MTÜ Taevaskoja (külakeskuse) ruume. Ühiselt avati Taevaskoja vanas raudteejaamas raamatukogu, kuhu saab raamatuid tuua ja huvi korral kaasa võtta.

Hea koostöö on raamatukogudel ka järgmiste **organisatsioonidega ja ettevõtetega**: MTÜd Himmaste, Kodukant Valgjärve, Linte Tegusad, Leevaku, OÜ Matrix-Puit (mõlemad Leevakul), Vanaküla-Holvandi külaselts (Vanakülas), Kõllestes Kommimeistrid (Krootusel), Vastse-Kuuste naisteklubi Kolmapäev (Vastse-Kuuste), Naiskodukaitse Kanepi jaoskond (Erastveres, Savernas), Jakob Hurda nim Põlva Rahvahariduse Selts (Himmastes, Põlvas), Karilatsi vabaõhumuuseum (Ahjal, Vastse-Kuustes) jne.

Kultuuripärandi jäädvustamine. Raamatukogud rikastusid huvitavate **kodulooliste materjalidega.** Erastvere raamatukogu sai seoses raamatu „Erastvere raamatu“ koostamisega juurde huvitavaid materjale. Raamatukogule anti üle ka osa omaaegse Kalevi kolhoosi kroonikaraamatuid ja Närapäa küla kroonika.

Kanepi raamatukokku lisandus õpilastöö kauaaegsest omavalitsustegelasest Ülo Leivast. **Kiidjärvel** tähistas mitmekülgset kauaaegse juhataja Laine Nilbe 95. sünniaastapäeva (mälestusõhtu, fotonäitus ja mapp) ja jätkati laulja Kalmer Tennosaare isikuarhiivi täiendamist.

Rasinal jätkus töö kunagise kooli arhiivmaterjalide korrastamisel. Suvel käisid materjalide tutvumas Rasina kooli vilistlased. Raamatukoguhoidja tegeleb ka käsitööringi arhiiviga.

Savernas valmisid **ERMi projekti „300 sünnikohta“** raames videod Gustav Wulff-Õiest, Valdo Pandist, Richard Rohust, Heinrich Margist ja Harald Uibost.

Peril oli tähelepanu keskmes Peri küla esmamainimise 475. aastapäev. Väljas olid näitus Peri mõisa viimase omaniku Carl Edvand von Lillie(n)feldi perekonnast ja Peri vallas asetleidnud sündmustest 1912-1943.

Koostöö mäluasutustega. Raamatukoguhoidjad avastavad oma õppekäikudel huvitavaid mäluasutusi. Väga põnev oli tutvuda **Süvahavva villavabriku-muuseumiga.** Kanepi raamatukogu direktor kiidab väga **Mõniste muuseumi**, kus ta oma noorte lugejatega ekskursioonil käis. Traditsiooniliselt rikastas **Karilatsi vabaõhumuuseum** muuseumitundidega Ahja ja Vastse-Kuuste raamatukogu lasteürituste programmi.

4.6.2 riiklikul tasandil

Maaritsas sai 7.-9. augustil teoks **ERÜ noorteklubi suveseminar BibliCamp**, mille peakorraldaja oli sealse raamatukogu direktor **Jaanika Tappo**. Seminar õnnestus väga hästi. Toimusid kommunikatsiooniteemalised koolitused ning külastati Saverna raamatukogu ja Karilatsi muuseumi. Seminari toetas ka Kanepi vallavalitsus. (Jaanika Tappo ülevaade „BibliCamp 6: raamatukogu sise- ja väliskommunikatsioon“ ajakirja Raamatukogu 4. numbris, https://issuu.com/nlib/docs/2019_rk4_issuu.)

Jaanika Tappo oli ERÜ noorteklubi aktiivi liikmena tegev ka Baltimaade noorte infospetsialistide kohtumise **Baltic Meeting 2019** korraldamisel Tallinnas.

Hea koostöö oli **Kultuuriministeeriumiga.** Jaanuaris viis **Kristiin Meos** läbi järelevalve maakonnaraamatukogude ülesannete täitmise kohta. Ülesannete täitmine tunnistati sihi-

päraseks. **Ametnike välitööde 2019 kultuuriseminarist** Suur-Treskis võtsid osa Kati Maidla ja Küll Ots (keskkogu).

Rahvusraamatukogu viis läbi huvitavaid koolitusi (nt juhtide arenguprogramm) ja korraldas koos Võru kolleegidega huvitava rahvaraamatukoguhoidjate suveseminari.

Eesti Külade XIII Maapäeva raames võtsid külalisi vastu Erastvere, Maaritsa, Rasina, Vanaküla ja Vastse-Kuuste raamatukoguhoidjad. Erinevate maakondade delegatsioonidele tutvustati oma kodukanti ja raamatukogusid.

4.6.3 rahvusvahelisel tasandil

Aasta oli rikas väliskontaktide poolest. Raamatukoguhoidjatel oli võimalus osaleda mitmel **õppereisil**. Väga suur tänu ERÜle, Kultuuriministeriumile, Pärnu Keskraamatukogule, vallavalitsusele ja teistele, kes õppereise korraldasid ja nendest osavõttu toetasid!

Keskraamatukogude direktorite õppereis Dublinisse – Kati Maidla.

ERÜ lasteteeninduse toimkonna õppereis Stockholmi – Sirve Valdmaa (keskkogu lasteteenindus).

ERÜ maaraamatukogude sektsiooni liikmete tutvumiskäik Europarlamendiga Brüsselis, ühtlasi interaktiivse näituse „Ceneration Code: Born in the Library“ külastus – Tiina Hoop (Saverna) ja Iiona Oeselg-Tigasing (Veriora).

Konverents „Raamatukogusid ühendavad sillad“ Horvaatias Tisnos 18.–20. oktoobril – Mall Kõpp (Vastse-Kuuste) ja Koit Nook (Põlva Kooli direktor).

Idee konverentsi korraldamiseks tekkis suvel Euroopa maapiirkondade harta suurkohtumisel Põlvas. Konverentsi eesmärgiks oli koostöö alustamine hartasse kuuluvate riikide väiksemate raamatukogude vahel. Esitleti oma raamatukogusid ja vaagiti raamatukogude võimalusi oma kogukondadele uute teadmiste-oskuste jagamisel ja lugemise (eriti laste lugemise tähtsuse selgitamisel) ning arutleti raamatukogude töösuundade üle praegu ja tulevikus. Külastati ka Tisno ja Šibeniku raamatukogu. Konverents täitis oma eesmärgi ja osalejad avaldasid soovi, et see muutuks iga-aastaseks.

Maakonna raamatukoguhoidjate õppereisil Soome (30. ja 31. augustil) tutvuti Oodi, Kaisa-talo ja Töölö raamatukoguga Helsingis, Iso Omenaga Espoos, Sipoo ja Porvoo raamatukoguga Uusimaa maakonnas. Reis andis osalejatele kuhjaga emotsioone. Väga meeldis sealne raamatukoguarhitektuur (eredaim näide Oodi kõrval on suurepäraselt linnaloodusesse sobituv Töölö raamatukogu) ja raamatukogusisustus (nt ratastel liikuvad madalad riulid), vaba ja loominguline õhkkond raamatukogudes, hea koostöö piirkonna teiste asutustega. Tervikuna jättis kõige huvitavama mulje Nikkiläs asuv Sipoo raamatukogu – ühtlasi kultuurikeskus koos kontserdi- ja kinosaaliga. Soomes nähtut on juba kasutatud, näiteks lugemispesa uuendamisel keskkogu lasteteeninduses. Reisi aitasid ette valmistada ja läbi viia head koostööpartnerid (Tabel 4). Väga suurt abi osutasid estofiilid Anne Ala Honkola (Töölö raamatukogu pearaamatukoguhoidja) ja Mikko Savikko (Porvoo, ettevõtja ja seltsitegelane). Väga hea oli koostöö Helis Kasearuga (Tensi Reisid). Nõuandeid õppereisi korraldamiseks sai ka Tuglase Seltsist.

Lõimumisest pole Põlvamaalt tuua palju näiteid. Eelmise aasta aruandes mainitud ukraina lapsed on lihtsamad väljendid omandanud ja oskavad moodustada lihtlauseid, aga eesti-keelseid raamatuid nad veel ei loe, küll laenavad (ühest maaraamatukogust) sõnaraamatuid. Värvikas lõimumisalane näide on tuua põhjanaabrite kohta. Ahjat külastasid Soome Tuglase Sõprade Seltsi liikmed, kes kindlasti täitsid eesmärgi eesti keelt praktiseerida.

Elukestev õpe (vt ka 4.7)

Hea koostöö on **ETKA Andrusega** ja TÕNi Põlvamaa koordinaatori **Tiina Kalvikuga**.

Vastse-Kuustes viis Pille Rekker läbi **mälutreeningu koolituse** (14 tundi). Koolituse sissejuhatav osa viidi läbi uudses TÕNi õpitunnis.

Himmastes õpetasid kiirabitöötajad **elustamisvõtteid**.

Peril toimus koolitus **MTÜde asutamise** teemal (seoses külaseltsi moodustamisega).

Verioral valmistati Signe Strohmi juhendamisel (MTÜ Veriora Tsunft) **raamatukarpe**.

Kindlasti on elukestva õppe väga heaks näiteks **käsitööringide** väga heal tasemel tegevus Ahjal (2)), Himmastes, Rasinal ja Taevaskojas.

Üritused

Läbi viidi 702 üritust 16 356 osavõtjaga (mullu vastavalt 628 ja 15 431; kasv 11,8% ja 6,0%). Allpool on kajastatud üritusi valikuliselt.

Kirjandustuuri „Sõnaränd“ Põlva- ja Võrumaa ekipaaži koosseisus olid Veronika Kivisilla, Aija Sakova, Kalju Kruusa ja Øyvind Rangøy. Kohtumised Põlvas ja Rāpinas õnnestusid hästi. Hea on olnud ka koostöö Kirjanike Liiduga, Võru kolleegidega ja SA Mooste Mõisaga.

Veel kohtumisi **kirjanikega**: Kersti Kivirüüt (Meeksi), Epp Petrone (Linte, Maaritsa, Vanaküla), Olavi Ruitlane (Leevaku), Tiia Toomet ja Vahur Afanasjev (Vastse-Kuuste).

Huvilistega kohtusid ka loodufilmide autor Remek Meel (Vastse-Kuuste), bioenergeetik Heli Ayera Salf (Ahja), ajaloolane Kersti Taal (Vanaküla), kunstnik-filmilooja Sandra Jõgeva, matkategelane Jüri Varik (mõlemad Põlvas) jt.

Raamatuesitlused

Aare Olander tutvustas oma raamatut „Põlvamaa kadunud vaated“ (2018) Põlvas. Välja kujunes väga sisukas arutelu Põlva ajaloo teemal. Raamat kajastab Põlva, Võõpsu ja Rāpina ajalugu. Võõpsu raamatukogus tutvustas raamatut Kadri Kangro, kes ka koostamisel osales.

Milvi Hirvlaane „Erastvere raamatut“ (2019) esitleti Erastvere raamatukogu-külakeskuses. Kokku oli tulnud palju Erastverega seotud inimesi ja üritus kujunes väga südamlikuks.

Annela Laaneots tutvustas raamatut „Minu Setomaa“ (2109) Vastse-Kuustes.

Merili Metsvahi kõneles oma uuest raamatust „Sõsara sõrmeluud. Naised Eesti muinasjuttudes“ (2018) Põlvas.

Võru Instituudi uudisteoseid – Jaan Kaplinski „Latsepõlve suve“ ja „Võru-eesi – eksitussõnastikku“ (mõlemad 2019) tutvustasid Põlvas Triinu Laan ja Urmas Kalla.

Koduloolised üritused (osalt ka ülalpool nimetatud üritused)

Traditsiooniliselt tehti koostööd **Jakob Hurda nimelise Põlva Rahvahariduse Seltsiga**. Himmastes tähistati külakeskuses Jakob Hurda 180. sünniaastapäeva. Põlvas peeti koostöös seltsiga taas **kodulookonverents**, mille teemaks oli seekord eesti keel.

Kaalukas kultuurisündmus oli **EV100 tähistamine Ahjal**, mille raames istutati raamatukogumuuseumi aeda puu Friedebert Tuglase mälestuseks ja avati JutuPeatuse tahvel. Samal päeval peeti ka sügislaata, esinesid Mooste Pilliklubi liikmed ning ansambel Heino Tartes ja Sõbrad.

Kiidjärvel tähistati **sõnalis-muusikalise pärastlõunaga „Kui õitseb sinilill“** kauaaegse juhataja **Laine Nilbe 95. sünniaastapäeva**.

Võõpsus kõneles raamatukogu juhataja **Lea Saaremäe** kodukandirahvale oma 60 aasta pikkusest tööteest.

Kodu- ja raamatukogukohvikud

Ahja raamatukogus oli taas kahepäevase **Ahja kohvikutepäeva infopunkt**. Raamatukogus tegutses seekord välikohvik Koduteel.

Põlva valla kohvikutepäeva raames oli taas avatud **Vanaküla raamatukogu kohvik**. Sealne raamatukogukohvik oli avatud veel mitmel korral, teemadeks rahvakalendri tähtpäevad ja emakeel. **Kiidjärve kirjanduskohvik** oli pühendatud Anna Haavale.

Vastse-Kuustes oli **raamatukogupäevade kohvikusari** (raamatu-, ristsõna-, lauamängu- ja digikohvik). **Saverna kohvikusarja** kuulusid vabariigi aastapäeva ja naistepäevakohvik ning raamatukogu kohvikupäev raamatukogupäevade ajal. Kodanikupäeval pakuti lõunakohvi.

Võistlused

Kanepi vallas jätkus Saverna raamatukogu eestvedamisel **mälumänguturniir** (7 vooru). 2017. aastal EV100 kingitusena alguse saanud turniiri on kavas ka edaspidi jätkata.

Kiidjärvel kutsuti huvilisi teist aastat järjest **lugejamängule „Kas tunned kodukohta Kiidjärvet?“**.

Põlvas peeti **lugejamängu „Mida ajalehed kirjutavad?“**, mille sisuks oli artiklite pealkirjade lõpetamine.

Raamatukogu juubeleid (70 aastat raamatukogu asutamisest ja 5 aastat raamatukogukülakeskuse moodustamisest) tähistati meeleolukalt **Erastvere raamatukogu-külakeskuses**.

Kontserdid. Koostöös kontserdiorganisatsiooniga **Uus Muusika** Toivo Tuberiku juhtimisel toimus Vastse-Kuustes ja Põlvas **vanamuusikaansambli Rondellus** ilus ja teaberikas loeng-kontsert „Noormees punase mütsiga“ kunstnik Michel Sittowist.

Leevaku **emadepäevakontserdil** esinesid Leevaku ja Mehikoorma lapsed.

Himmastes andsid **kontserdi „Jõulurõõm“ Võru rahvatantsurühmad Hopser ja Kabujalakesed**.

Jõulukontserdi Põlvas andis koos oma õpilastega lõõtsamees **Heino Tartes**.

Luuleüritused. Kauksis harrastati raamatukogupäevade ajal taas **raamatuseljaluulet**.

Põlvas olid külas **Lydia Koidula etluskonkursil** (täiskasvanutele) edu saavutanud Kagu-Eestiga seotud inimesed: **Ere Raag** (Võru), **Küllil Volmer** (Põlva) ja **Romet Koser** (pärit Moostest, praegu tegutseb Viljandis).

Kirjandusklubid. Kiiuma raamatukogu **Neljapäev** ja Kiidjärve **Teisipäevak** on juba pikaajased tegijad. Klubid loodi Peril ja Tilsis.

Harrastusteatritest andsid raamatukogudes etendusi **Alle-Saija teatritalu** (Himmastes, Kiidjärvel, Vastse-Kuustes) ja **Krabi külateater** (Himmastes, Vastse-Kuustes).

Igal aastal on olnud ka midagi päris uut. Seekord oli selleks **raamatukogujooga** Maaritsas raamatukogupäevade ajal, mille viis läbi raamatukogu direktor Jaanika Tappo.

Näitusi oli mullusega võrreldes 37 võrra (8%) rohkem (501 ja 464). Ka näitused on toodud valikuliselt.

Koostööpartnerid näituste korraldamisel: Põlva kunstikool, Tartu Lastekunstikool, Rápina loomemaja, Rahvakultuuri Keskus, Eesti Folkloorinõukogu, MTÜ Jutumaja, Rápina Koduloo- ja Aiandusmuuseum, Põlva Seto Selts, Põhjamaade Ministrite Nõukogu, Eesti Draamateater, Põlva Käsitööklubi, Tartu Linnaraamatukogu, Maarja Küla, Põlva Kultuuri- ja Huvikeskus, Eesti Trükimuuseum jne.

Käsitöönäitused

Kõige suurem oli (ülevabariigiline) rändnäitus

Himmastes koostöös Põlva Käsitööklubiga: **EV100 lapivaip „Minu Eesti täna“**. Sajast väikesest vaibast koosnev näitus osutus väga menukaks.

Värske Jakob Hurda rahvuskultuuri auhinna laureaadi, Kanepi valla puutöömeistri **Meelis Kihulase näitus „Vaka all“**. (vakad, karbid) oli Himmastes ja Põlvas. Peril viis Meelis Kihulane läbi õpitoa noortele.

Vastse-Kuustes olid taas kaks **näitusmüüki: suvel (taaskasutus) ja jõulude ajal**. Mõlemad on kohalikele käsitööharrastajatele väga oluliseks saanud.

Taevaskojas on traditsiooniline samas majas tegutseva **seltsingu Vesipapp näitusmüük**.

Ahjal on traditsiooniline kahe raamatukogus ja Tuglase muuseumis tegutsevate **käsitööringide Tegusad Totsid ja Kullaketrajad** kevadnäitus. Vanakülas oli **näitusmüük** üle-eestilise maapäeva ajal. Peril oli kohalike perenaiste **vanade käsitööesemete näitus „Rätik, linik, püür“**. Põlvas oli koostöös Eesti Folkloorinõukogu juhi Kati Taaliga Haapsalu rahvakultuuriedendaja **Natalja Jampolskaja vene rahvuslike nukkude** näitus (nukud on valmistatud ilma käärde ja nõelata). Tegu on väga omanäolise ja põneva näitusega.

Kodulooga seotud näitused

Kanepis olid fotonäitused sealsest lauluseltsist ja laatadest.

Räpinas jätkus koostöö **aiandus- ja koduloomuuseumiga**. Seekord olid näitused pühendatud õpetajatele **Eino Peedelile** ja **Ago Ainelole**.

Kiidjärvel oli kaks fotonäitust, üks pühendatud Laine Nilbele ja teine pealkirjaga „Killuke Kiidjärve ajalugu“.

Põlvas oli **Madis Kõivule** pühendatud näitus väga meeldivas koostöös **Eesti Draamateatri** kirjandusala juhataja **Ene Paaveriga**. Näitusel olid lisaks raamatutele ja fotodele erakogust ka **Heikki Leisi** fotod Eesti Draamateatri etendusest „Põud ja vihm Põlva kihelkonnas nelätõistkümnendama aasta suvil“, lavastaja Priit Pedajas. Teater pakub ka võimalust Põlva ja Võru kandi inimestele saada etendusele sooduspileteid (kuni maikuuni 2020).

Fotonäitused

Väga head tööd **Mall Kõpp**, kes eksponeeris oma töid näitusel „Norra - fjordide ja trollide maa“. Ta koostas ka Tanel Tuvikese näituse „Lanzarote - vulkaanide saar“ ja Silvia Saare seenefotode näituse „Sügis metsas“. Kõigist said raamatukogudes ringlevad näitused. Fotonäitusi oli ka Einar Sirgelt (Ahjal, Põlvas), Annely Jaksenilt ja Ene Tigaselt (mõlemad Ahjal), Merily Järveotsalt (Savernas).

Maali- ja graafikanäitused

Maale eksponeerisid Anne Eelmäe (Vanakülas), Margret Paide ja Ly Jürgenson (Ahjal), Väino Kõrts ja Anne Prangel (Põlvas), Maarja Pettai (väga omanäoline noor Tartu kunstnik; Tilsis, Taevaskojas ja Põlvas). Graafikat panid välja Ulla Preeden ja Põlva Kunstikooli õpilased (mõlemad Ahjal).

Žanripiire ületavad üritused

Näitustega seoses oli ka väga toredaid üritusi, kus said kokku mitu kunstivaldkonda. Ahjal kohtusid huvilistega näituste „Rahutu lummus“ (maalid) ja „Lumm ja paine“ (graafika) autor **Ulla Preeden** (endine Põlva maavanem) ja näituste juurde luuletekste kirjutanud harrastusluuletaja **Andres Lehestik**.

Vastse-Kuustes avasid Rahvakultuuri Keskuse ja MTÜ Jutumaja rändnäituse „Et rada ei rohtuks“ jutuvestja **Piret Päär** ja muusik **Andre Maaker**.

Huvitav kohtumine oli Ahjal ka maalikunstnik **Jane Pokotyloga**, kelle maalinäitus „Eestlase vaimsure paik“ oli pühendatud Arvo Pär dile.

Põlvas **Anar Anijala** maalinäituse „Rõõm“ avamisel lugesid oma luuletusi kunstnik, tema tütar ja õde.

Koostöö hõimurahvastega. Põlvas ja Tilsis eksponeeriti koostöös Põlva Seto Seltsiga udmurdi kunstnike **Larissa ja Nikolai Bõkovi** töid (vastavalt pastellmaalid ja graafika). Larissa Bõkova külastas Põlvamaad ja viibis ka keskkogus.

4.7 Raamatukogu koolituskeskusena kasutajatele

Raamatukoguhoidjad toovad välja kaks peamist sihtrühma: **lapsed ja eakamad inimesed**. Lastele tuleb eelkõige õpetada raamatukogu kasutamist, eakamad vajavad abi arvuti ja nutiseadmete kasutamisel, et sooritada pangatoiminguid, täita dokumente, anda digiallkirja jne. Lastepuhul on ülekaalus rühma-, eakamate puhul individuaalkoolitused.

Rühmakoolitustest moodustavad põhiosa raamatukogutunnid õpilastele. Raamatukoguhoidjate pikaajaline kogemus näitab, et koolide huvi õppeaastati erineb ja nii võib ka rühmakoolituste arv kõikuda (2019 – 56, 2018– 76).

Raamatukogutunde (42) viidi läbi Vastse-Kuustes (10), Meeksis (9), Savernas (8), Ruusal (4), Räpinas (4), Tilsis (3), Kauksis (2), Põlvas (2). Teemad: tutvumine raamatukoguga, kogu ülesehitus (liigid), perioodika, teatmeteosed, portaal www.lugeja.ee, õpioskused, elektronkataloogid jne. Eeltoodust järeldub, et raamatukogutunde viiakse läbi peaaegu kõikides raamatukogudes, mille piirkonnas on kool. Väga hea, kui õpetajad tunnetavad, et raamatukogu on hea õpikeskkond, kus saab korraldada ka ainetunde (head näited on koolimajas asuvad Meeksi ja Vastse-Kuuste raamatukogu).

Täiskasvanute puhul lisandus kaks uut koolitusvormi. **TÕNi õpitunni** raames saadi Valgjärve raamatukogus Ilse Aigro juhendamisel selgeks LibreOffice kasutamine.

Keskkoos jagas Põlva gümnaasiumi töötaja Epp Volkov asjalikke näpunäiteid nutitelefoniga kasutamiseks.

Riigi Infosüsteemi Ameti kampaanias „Ole IT-vaatlik!“ osales neli raamatukogu. Maakogudes nõustasid huvilisi raamatukoguhoidjad Jaanika Tappo (Maaritsa), Ilona Oeseltigasing (Veriora) ja Mall Kõpp (Vastse-Kuuste), Põlvas juhtis sisukat vestlusringi raamatukogu IT-tugi Raivo Kangron.

Vastse-Kuustes tegutseb raamatukogupäevade ajal juba aastaid digikohvik, kus seekord andis nõu Epp Volkov.

Taaskord leidis kinnitust, et IT-teemasid on vaja käsitleda järjepidevalt.

4.8 Raamatukoguteenuse turundus ja väljaanded

Aasta jooksul toimusid muudatused koostöös **ajakirjandusväljaannetega**. 1. juulist suleti 1951. aastast ilmunud **maakonnaleht Koit**, millest on kahju nii lugejatel kui ka raamatukoguhoidjatel. Elektronkataloogis Urram on kirjeldatud 27 Põlvamaa raamatukogusid käsitlevat kirjutist (mullu 52), mis ongi põhiliselt tingitud eelmainitud muutusest. Enne Koidu sulgemist jõudis ajakirjanik Kaja Roomets veel kirjutada head portreelood Maie Nõmmest (Kiuma) ja Edda Prükist (Rasina). Põlvamaa elu kajastamise võttis Koidult üle **Lõuna-Eesti Postimees (LEP)**. Kuna LEPis hakkas tööle kauaaegne Koidu ajakirjanik Mati Määrits, polnud koostöö alustamine keeruline. Meeldivaid kontakte on olnud ka teiste toimetuse töötajatega. Koiduga võrreldes on siiski eripärasid, näiteks nn kirjasaatjate (kelle hulka kuuluvad ka raamatukoguhoidjad) kaastööde väiksem osakaal ja eks seegi väljendu artiklite arvus. Raamatukoguhoidjate kirjutisi muidugi ilmus (nt ülevaade õppereisist Soome nii digi- kui ka paberlehes) ja ilmub kindlasti edaspidigi, kui väljaandega rohkem harjunud ollakse. Positiivne on digiversiooni olemasolu, mida Koidul polnud, ja nii on materjali ajalehes raamatukogude kohta kindlasti rohkem, kui esialgu paistab. LEP avaldab reedeti paberlehes tasuta lühiinfot **kultuuriürituste**, sealhulgas raamatukogudes toimuva kohta. Info valib toimetuse välja **portaalist** Kultuurikava.ee. Iseenesest hea võimalus, kuid kuna kajastatakse kolme Kagu-Eesti maakonna üritusi, on rubriigi maht väga piiratud. Koidus sai tasuta lühiinfot avaldada igas numbris.

Ühinemine portaaliga Kultuurikava.ee on teine oluline muudatus teabe edastamisel. Regulaarselt annab sügisest saadik portaali infot keskkogu (ka harukogude kohta), ka teiste valdade raamatukogude kohta leidub teavet (Maaritsa, Võõpsu), kuid eks taha uus portaalgi veel harjumist. Selle trumbiks on kindlasti lihtsus, väga kerge on näiteks pildimaterjali (kuulutus, foto jm) lisamine. Kord kuus valitakse Põlvamaa arenduskeskuses portaalist välja üritused, mida kajastatakse **Põlvamaa turismiveebis**.

Hea koostöö jätkus **vallalehtedega** (Põlva Teataja, Kanepi Teataja, Röpina Rahvaleht) ja **Marta Raadioga**, mis nimetati taas Kaguraadioks. Raadios avaldatakse infot ürituste kohta ja intervjueritakse raamatukoguhoidjaid (2.4.3 ja LISA 2).

Sotsiaalmeedia kontosid on 15, neist üks Instagrami ja ülejäänud FB kontod. Juurde loodi Ahja raamatukogu FB konto. FB-d peetakse väga oluliseks infokanaliks. Postituste arv suurenes 30% võrra (955 ja 734). Esiletoomist väärrib 95 sisuka postitusega Peri raamatukogu. Hästi toimib FB grupp raamatukoguhoidjatele **Põlvamaa rahvaraamatukogud**. Maaritsa raamatukogu Instagrami kontole, mis raamatukoguhoidja sõnul sobib väga hästi noortele, laetakse üles pilte ja videosid raamatukogus toimuvatest sündmustest.

Kindlasti ei tohi alahinnata **kuulutusi (plakateid)**. Keskkoos on paranenud värviprintimise võimalused, mis on kaasa toonud üritusturunduse taseme tõusu. Raamatukoguhoidjad on

õppinud paremini kuulutusi kujundama ja need on väljas raamatukogus, ümbruskonnas, raamatukogu FB ja kodulehel, portaalis Kultuurikava.ee jm. Hea näide on ka koostööst. Valgjärvel toimis väga hea skeem: raamatukogu direktor õppis keskkogus kuulutusi kujundama ja õpetas seejärel MTÜ Koduküla Valgjärve eestvedajaid. Koostöös vallavalitsusega telliti kolm kuulutusealust, mis paigutati kolme külla. Kuulutusetahvlite tähtsust külades rõhutavad ka Põlva valla maaraamatukoguhoidjad.

Väljaannete koostamine, publitseerimine, osalemine koostamises.

Artikkel „Erastvere raamatukogu“ kogumikus „Erastvere raamat“ (2019), lisaks suur abi raamatu koostamisel – Tiiu Ziugmann.

Eesti Kultuuriseltside Ühenduse kodulehe ja kuukirja artiklite redigeerimine – Külli Ots.

Põlvamaa tähtpäevade kalender keskkogus koostöös Jakob Hurda Seltsiga, mis ilmus aastaid Koidus, jätkas teisest poolaastast ilmumist LEPi digilehes.

4.9 Andmebaasid

Jätkus **kodulooliste artiklite bibliografeerimine elektronkataloogi** Urram. Kirjeid koostatakse Põlvas ja Räpinas. Lisaks äsjailmunud artiklitele sisestatakse Põlvas elektronkataloogi valikuliselt artikleid kodulookartoteegist. Põlva sisestati aasta jooksul kokku 2815 ja Räpinas 348 kirjet.

Elektronkataloog. Kahe tööaastaga ei ole kõik maakonna raamatukoguhoidjad **tarkvaraga Urram3** päriselt kohanenud. Omandatud on küll igapäevaste toimingute sooritamine (otsing, laenutamine), kuid kiputakse eksima harvem vajaminevate tegevuste puhul (uute lugejate kirjed, statistika). Pidevalt on probleeme perioodikaväljaannete eksemplaride sisestamisel.

Urramiga töötamine on väga veaohklik. Sealjuures ei saa raamatukoguhoidjad kõiki vigu (isegi n.-ö näpukatena tunduvad) ise parandada, vaid peavad pöörduma tarkvarafirma poole.

RVLi teel laenutatud raamat kaob kuni tagastamiseni laenutava raamatukogu kataloogist ja liigub laenaja omandusse ning pole leitav ega reserveeritav lugejaportaalis www.lugeja.ee, mis viib lugejad segadusse. Töötaja vaates on raamat küll nähtav, kuid sellele ei saa panna järjekorda teist raamatukogu (tavalist lugejat saab).

Lahendamist vajavaid probleeme seega jätkub. Kindlasti oleks abi korralikust juhendist. Iga toiming juures on küll juhised (Abi külgvaates) olemas, kuid sageli on nõu vaja juba enne alustamist (eriti harvem ettetulevate toimingute puhul).

Positiivse poole pealt väärivad esiletõstmist bibliokirjetele lisatud kaanepildid, mis hõlbus-tavad teavikute leidmist.

Pidevalt käib töö dubletsete kirjete kokkutõstmisel. Põlvamaal pandi aasta jooksul kokku 932 kirjet.

5. 2020. aasta tegevused

Aastal 2020 jätkame maakonnaraamatukogu ülesannete täitmist (komplekteerimine, koolituste korraldamine, erialane nõustamine jne).

Pöörame jätkuvalt tähelepanu kogude korrastamise vajadusele ja ringluse suurendamisele (osutades ka praktilist abi).

Plaanime vastu võtta kogude kujundamise juhendi.

Tegeleme kindlasti raamatukogude ruumiolude parandamisega.

Jätkame tööd Urramiga (arendustegevus koos teiste tarkvara kasutavate maakondadega, samuti dubletsete kirjete kokkutõstmise).

Toetame ja tunnustame oma tublide raamatukoguhoidjate ettevõtmisi kogukonnas ja kogukonnaga ning õhutame neid jätkuvalt kaasa löömast Eesti elus toimuvatel haridus- ja kultuurisündmustel.

Hoiame oma töötajaid kursis digimaailmas toimuvate uuendustega, soovime hoida raamatukogude infotehnoloogia kaasaegne ja olla niimoodi oma kogukonna jaoks vajalik.

Digikultuuriaasta ja Eesti rahvajutu aasta tähistamine on kindlad märksõnad.

Eesmärgiks on raamatukogude nähtaval hoidmine. Jätkata tööd raamatukogudele viidastamisega ja Google Maps'i õigeks sättimisega. Uuendame Põlva Keskraamatukogu infoflaierid, lisades sinna ka haruraamatukogude info.

Püüame jätkuvalt olla avatud senistele ja uutele koostööpakkumistele ja -partneritele.

Koostajad:

Külli Ots, pearaamatukoguhoidja

Ene Jaamaste, komplekteerimisjuht

Sirve Valdmaa, lastetöö spetsialist

Direktor

Allkiri ..... /Kati Maidla/

LISA 1. Personali koolitus

Esimene ja teine lahter kajastavad tunnistuse/tõendiga koolituste arvu ja mahtu. Kolmandas lahtris on koolituskulu tervikuna (ilma lähetuskuluta), sisaldades ka keskkogu teabepäevade kulu, õppereise välismaale jm. Sulgudes on tunnistuse/tõendiga koolituste osavõtutasu.

Raamatukogu nimi	Koolituste arv	Koolitustundide arv (koolituse maht)	Koolituseks kulutatud
1. Erastvere	-	-	83,05
2. Kanepi	1	6	97,35 (18,00)
3. Karilatsi	-	-	80,45
4. Krootuse	-	-	64,25
5. Leevaku	1	80	336,20 (260,00)
6. Leevi	-	-	49,05
7. Linte	-	-	42,15
8. Maaritsa	9	78	136,75 (113,00)
9. Meeksi	1	16	19,50
10. Põlgaste	4	34	407,05 (97,00)
11. Ruusa	1	52	289,06 (240,00)
12. Räpina	2	18	101,05 (18,00)
13. Saverna	5	36	309,35 (156,00)
14. Valgjärve	1	16	153,05 (70,00)
15. Veriora	2	21	112, 15 (70,00)
16. Võõpsu	-	-	83,05
Põlva Keskraamatukogu	30	469	6236,06 (763,60)
17. Ahja	-	-	
18. Himmaste	1	4	
19. Kauksi	-	-	
20. Kiidjärve	1	52	
21. Kiuma	-	-	
22. Mooste	2	11	
23. Peri	3	26	
24. Rasina	1	6	

25. Taevaskoja	1	58	
26. Tilsa	4	33	
27. Vanaküla	2	14	
28. Vastse-Kuuste	8	202	
29. Keskraamatukogu	7	63	
Kokku	57	826	8599,57 (1805,60)

LISA 2. Raamatukogutöötajate avalikud esinemised

Mall Köpp pidas ettekande Põlvamaa raamatukogudest konverentsil „Raamatukogusid ühendavad sillad“ Horvaatias Tisnos (18.-20. okt).

Kati Maidla pidas ettekande „Põlva raamatukogude reformi ilud/valu, head näited“ suvistest ametnike välitöödest välja kasvanud pilootprojekti Trehvämi Rõugõn #trehvpunkt kokkusaamisel Rõuges (17. okt).

Jaanika Tappo tutvustas raamatukogude teabepäeval oma magistritööd „Põlvamaa rahva-raamatukogudes haldusreformi konteksti toimunud muutused“, mille aluseks oli raamatukoguhoidjate ankeetküsitlus ja intervjuud vallavalitsuste (Põlva, Kanepi, Räpina) kultuurispetsialistidega.

Krista Pikk tutvustas raamatukogude teabepäeval/väljasõidul raamatukoguürituste korraldamist Kiidjärve raamatukogus.

Mall Köpp, Kati Maidla, Sirve Valdmaa, Tiina Hoop ja Iiona Oeselg-Tigasing tutvustasid raamatukoguhoidjate teabepäeval õppereise välismaale.

Külli Vardja viis läbi seitse ekskursiooni Tuglase muuseumis. Huviliste hulgas olid president Kersti Kaljulaid, Soome Tuglase Sõprade Seltsi liikmed jt.

Ivi Raudsepp oli suvel giidiks kolmele grupile, kes tutvusid Taevaskojaga.

Tiiu Rõžova esines vastlaüritusel Aravu rahvamajas.

Krista Pikk andis intervjuu Vikerraadio saatele „Hittide radadel“ (9. juulil). Ta saatis saatele Arne Oidi ja Paul Lehestiku „Laulu Põlvast“, mille laulis populaarseks Kiidjärvelt pärit Kalmer Tennosaar, ja esitas ise saates esimese salmi.

Mall Köpp, Krista Pikk, Külli Vardja, Kati Maidla ja Külli Ots andsid intervjuu(sid) Marta Raadiolle.

Tiina Hoop juhtis suvelugemise lõpuüritust Värska raamatukogus.

Krista Pikk kehastus lasteüritustel Vastse-Kuuste raamatukogus Pipiks ja Mall Köpp Vastse-Kuuste lasteaia üritusel raamatukogunõiaiks.

LISA 3. Raamatukogude ehitamine, renoveerimine, remondid

Raamatukogu nimi	Teostatud tööd (2019)
Leevaku	Katuse remont läbijooksu vältimiseks
Põlgaste	Ringiruumide remont

Ruusa	Sissesõidutee remont
Põlva Keskraamatukogu	
Ahja	Katuse parandamine ja värvimine Piksekaitsesüsteemi paigaldamine Aia osaline parandamine
Kiuma	Varikatuse paigaldamine välisukse kohale ja välisukse vahetus
Peri	Katuse remont
Vastse-Kuuste	Tuletõkkeuste (3) paigaldamine ja viimistlemine
Keskkoogu (Põlva)	Ventilatsioonisüsteemi remont

LISA 4. Laste ja noorteüritused

Raamatukogu nimi	Ürituse nimi	Osavõtjate arv
Erastvere	Lastehommikud (7). Võrukeelsete juttude lugemine ja ristsõnade lahendamine, lõkke tegemine ja lõkkel söögi tegemine, esmaabivõtted seoses elava tulega jne	110
Kanepi	Ettelugemine (5)	54
	Sõnasõsara sünonüümimäng (6)	15
	Kohtumine Mika Keräneniga (gümnaasiumis)	114
	Emakeelepäev lasteaias. Kohtumine Helin Villaga	45
	Põhjamaade kirjandusmängu tänuüritus	27
	Raamatuhommik gümnaasiumis. Suvelugemise avamine. Joonistamine teemadel „Minu lemmikraamat“ ja „Sinule Eesti, Sinule Põlvamaa“	81
	Meisterdamine (5). Järjehoidjad, tähtpäevakaardid, pärlikeed jne	15
	Raamatukoguöö-karneval gümnaasiumis. Suvelugemise lõpetamine	59
	Kohtumine Kristina Ruderiga Savernas	28 last Kanepist
	Mõniste muuseumi külastus ja muusemitund „Vana aja koolilood“	23
	Jõululoteriimäng	14
Krootuse	Sõbrapäevakaartide meisterdamine	16
	Emakeelepäeva etteütlus	7
	Naljapäev (1.–4. kl)	10

	Minu lemmikraamat (3.–4. kl)	8
	Üllatuskaardi valmistamine armsale emale (1.–2. kl)	6
	Kirjandusülevaade „Richard Rohule mõeldes“ (9. kl)	5
	Suvelugemine + lõpuüritus	10+10
	Mälumäng „Treenime aju!“ (3-liikmelised võistkonnad, 4 vooru)	9
	Meisterdamine ja joonistamine Edgar Valteri illustratsioonide ainetel (5. kl)	7
	Kirjandusüritus „Vahvad hetked Edgar Valteriga“. Tutvumine väljapanekuga ja ühislugemine (5. kl)	7
	Ettelugemispäev lasteaialastele: Ellen Niit „Onu Ööbik Öösorri tänavalt“	8
	Ettelugemisvõistlus „Heal meelel ja ilusal keelel“ (4. kl)	11
	Lauamängud ja ristsõnad	9
	Isadepäev (luuletuste valimine ja esitamine)	
	Päkapikula meistrituba (4). Jõululuuletuste ja jõulujuttude lugemine, meisterdamine, küpsetamine	25
Leevaku	Emadepäeva kontsert. Esinesid Mehikoorma ja Leevaku lapsed	42
	Ettelugemispäev	8
Linte	Töötoad (2). Vihiku ja kaleidoskoobi meisterdamine	8+14
	Vastlapäev	19
Maaritsa	Lauamänguring (40)	254
	Suvelugemine ja lõpuüritus ehk halloweenipidu	11+9
	Meisterdamine sõbrapäeval ja raamatukogupäevadel (3)	25
	Õöraamatukogu	20
	Osalemine kohtumisel Andrus Kivirähkiga Reolas	5
Meeksi	Ettelugemine lasteaias	12
	Emakeelepäev. Kohtumine Ele Süvalepaga	25
	Ettelugemine (2; 1.– 4. kl ja 6. – 8. kl)	11+5
Ruusa	Ettelugemine lasteaialastele: Ada M. Soo „Võlukõrvitsad“	8
	Ettelugenmine: Katri Kirkkopelto „Popi“ (1.–4. kl)	8
	Lugemisviktoriin ja ettelugemine. Õpilased (4.– 6. kl) lugesid ette Andrus Kivirähki „Tilda ja tolmuingli“	7

	Järjehoidjate meisterdamine	22
	Voltimine (konn, vares, aurik, tass)	12
	Rasvakriitidega liblika joonistamine	12
Räpina	Sõbrapäeva teemahommik. Sõpruse tähendusest, juttude lugemine, kingituste meisterdamine sõpradele teemahommik (2; 1. kl).	27
	Teemahommik „Meil on vastlad!“ Komed, jutud, meisterdamine (2; 2. kl)	26
	Jututund lasteaiarühmas (5)	68
	Emakeelepäev „Heal meelel ja ilusal keelel“ kooli aulas (1.– 4. kl)	145
	Teemahommik „Munapühad“. Komed, jutud, muru ja tibude meisterdamine paberist (2; 2. kl).	21
	Emadepäeva teemahommik „Lillekorv emale“ Tähendus, jutud, paberist lillkorvi meisterdamine (2; 3. kl)	30
	Ettelugemine (7; 1.–4. kl)	125
	Ettelugemine lasteaias	14
	Kirjandushommik „Kohtume raamatukogus“ parimatele lugejatele	10
	Isadepäeva teemahommik. Tähendus, jutud, paberist jalgratta meisterdamine (3. kl)	24
	Jõuluootuse teemahommik. Komed, jutud, paberist kuuse meisterdamine (2; 2 kl)	22
Saverna	Rampsu raamatukogu avapidu (11.01) ja hooaja lõpupidu (31.05)	16+19
	Kohtumine Mika Keräneniga	28
	Lastehommik „Kuidas loeme raamatut?“	13
	Väikese nõia lastehommik	19
	Lugemiskonkurss „Kaunis ja kõlav“	11
	Mudilaste ettelugemishommik	29
	Pokukonverents (6. kl õpilaste ettekanded	49
	Põhjamaade raamatunädala lastehommik „Hommikuhämarus Pipiga“	18
	Kohtumine Kristina Ruderiga	98
	Lastehommik „Kõik ametid on head“	11
	Laste loometööde võistlus Edgar Valteri loomingu põhjal	18

Valgjärve	Raamatukogunädal raamatukogus	23
	Isadepäeva viktoriin	16
	Ettelugemine: Kadri Hinrikus „Millest sa unistad?“	6
	Pereüritus „Sügisene raamatupäev“ (miniraamatu valmistamine, teelaud)	17
Veriora	Ettelugemine	18
	Lugemisaasta lõpetamine	15
Võõpsu	Luulõhtu „Armastame eesti keelt“ (4.-9. kl)	18
	Ettelugemine: Andrus Kivirähk „Konna musi“ (koolieelikud ja 1.-3. kl)	5
	Teemaõhtu jaanipäevakommetest (1.-9. kl)	18
	Teemaõhtu „Tere jälle, jõulud“	18
Põlva Keskraamatukogu		
Ahja	Lastehommik „Lapse päev täis rahvajutte“. Rahvajutu „Tare-tareke“ lõimimine erinevate tegevustega (2; eraldi lasteaia- ja algklassilastele)	15
	Lastehommik „Kevadine kiigepäev“. Vanad rahvakombed. Külas Karilatsi muuseum	26
	Lastehommik „Loe, kui loed“ (2; lasteaia- ja algklassilastele)	22
	Lastehommik „Lapsed õue lugema“. Jutu-, kuulamis-, tõenäosus- ja vaatlusmängud (2; lasteaia- ja algklassilastele)	21
	Lastehommik „Sügisel on soojad jutud“. Unustatud muinasjuttude avastamine ja Virumaa rahvamängude mängimine	17
	Lastehommik „Just nii jutud“. Luulelood, käpiknukuteater ja üllatused	12
	Kohtumine Indrek Koffiga	35
Himmaste	Lugemispäev (24)	263
	Joonistuspäev (26)	306
	Koolivaheaeg raamatukogus (mitmesuguste tegevustega sisustatud päev)	17
	Meisterdamispäev (8). Küünalde ja lihavõttemunade värvimine, kevadlillede, sügisandidest loomade, emadepäeva- ja jõulukaartide ning isadepäevakingituste meisterdamine	127
	Sõbrapäev luuletustega	11

	Emakeelepäev	12
	Teemaüritus „Mida teame raamatu ja roosi päevast?“	12
	Vestlusring jõuludest ja jõulukommetest	12
Kiidjärve	Suvelugemine	3 last
	Pipi Pikksukana Vastse-Kuuste raamatukogus (vt Vastse-Kuuste)	
Mooste	Emakeelepäev lasteaialastele (3)	31
	Teemaüritus „Mis on nali?“ lasteaialastele (3)	35
	„Valmistume talveks“ lasteaialastele (3). Külaskäis raamatukogukass Katariina	37
	Videvikutunnid ja saabuv jõuluaeg (3)	27
Peri	Vastlapäev (2). Esimesel punuti südamepaelu ja maitsti vastlasööki, teisel valmistati vastlavurri	15
	Luuleloterii (loosiga valiti luuletus ja kanti ette	11 last
	Lihavõtteprojekt. Tassimuru kasvatamine ja vestlus elu tärkamisest	10
	September rahvakalendris	5
	Ussimaarjapäev (kombed, ussijalamäng ja filmivaatamine)	4
	Mihkclipäev. Aardejaht, mida nii toetasid kui ka segasid draakonid. Rosma kooli (waldorfkool) traditsioonilise Miikaeli-etenduse külastamine	6
	Leivanädala kokkamispärastlõuna „Silk-solk silku-leiba“	7
	Austraalia-teemalise plakati joonistamine, ühtlasi tutvumine Rohelise mandriga	6
	Mardi- ja karipäevamaskide meisterdamine	5
	Põhjapõder Rudolphi portreede meisterdamine	5
	Raamatuviktoriin „Otsi allikast“	4
	Nigulapäev. Tutvumine Püha Nikolausiga (Nigulaga) ja Juha Wuolijoki koguperefilmi „Jõululugu“ vaatamine	8
	Luutsinapäev. Püha Lucia legendi jutustamine waldorfnukkude abil	4
Rasina	Raamatukoguhoidja Lövi Lõrrina lasteaiarühmas ette lugemas (23)	400
Taevaskoja	Meisterdamine ja lauamängud suvel (5). Juhendaja Epp Metsaluik	15

Tilsi	Kohtumine Heiki Vilepiga	36
	Kohtumine Epp Petronega	45
	Kohtumine Inga Lungega	47
	Kohtumine Helin Villaga	26
	Kohtumine Jaak Urmetiga	38
	Kohtumine Sass Hennoga	48
	Ekskursioon Palamusele	14
	Ettelugemine (32)	333
Vanaküla	Volbriõhtu lastenurk. Nõiapiltide joonistamine	14
	Üleilmse eesti keele nädala raamatukogukohvik. Kooslugemine lastega	6
Vastse-Kuuste	Lugemistund lastele (16)	52
	Kohtumine Jaak Urmetiga (2; 1. – 5. ja 6.–9. kl)	92
	Koolivaheaja kino (4: „Peetrikese unenägu“, „Naksitrallid“, „Nukitsamees“ ja „Lotte reis Lõunamaale“)	27
	Kohtumine Mika Keräneniga (1.–6. kl)	58
	Suvelugemise klubi (juuni-september) ja tunnustuspidu (oktoober)	17+14
	Kohtumine Epp Petronega (2; lasteaialapsed ja 1.– 4. kl)	63
	Ettelugemispäev Anti Saare loomingust (3)	18
	Kohtumine Anti Saarega (2; 1.– 4. ja 5.–6. kl)	66
	Pidu Pipiga Põhjamaade raamatunädalal (2; 1.– 2. ja 3.–4. kl)	31
	Märgivalmistamise töötuba Anne Prangeli juhendamisel	16
keskraamatukogu lasteteenindus	Ettelugemine: Markus Saksatamm „Hiir, kes oskas võõraid...“ (Mooste mõisakooli õpilased)	35
	Koerateemalised lasteraamatud (Jakobi Kooli 1.–2. kl)	11
	Põhjamaada raamatunädala ettelugemispäev „Kõik loevad Pipit“	9
	Kohtumine Epp Petronega (2; Põlva Kooli 1. ja 2. kl)	107
	Kirjandushommik „A nagu aabits“ (5) lasteaiarühmadele	105
	Triinu Laane raamatu „Krutskiline tita“ =	56

	„Päähääntäv tita” esitlus (Põlva kooli 1. klassid)	
	Suvelugemine ja lõpuüritus	60+21
	Lugemiskoerte programmi infotund	25
	Kohtumine „Kas töökoer või seltsikoer?“ lugemiskoer Nepsu ja Urve Seedrega (3)	37
	Raamatukogupäevade jututund	5
	Üle-eestilise 3.– 4. kl kirjandusmängu maakonnavor	32
	Loterii-allegri „Naljakuu aprill“ (1. – 9. kl)	20
	Üle-eestilise 4. klasside ettelugemisvõistluse „Heal keelel, ilusal meelel“ maakonnavor	25 lapsi
	Tegeluspäevad „Päkapikud piiluvad“ (4). Päkapikkude meisterdamine	46

LISA 5. Raamatukoguteeninduse maakondliku koordineerimise ülesannete täitmine

Ülesannete täitmine on olnud sihipärane. Komplekteerimistegevus on olnud süsteemne ja operatiivne. Läbi on viidud üheksa sisukat koolitust. Raamatukoguhoidjaid on nõustatud elektronkataloogi kasutamisel, teavikute tellimisel, aruannete koostamisel, kogude puhastamisel jne. Tähelepanu all oli lugejaandmete kustutamine (seoses andmekaitsega), mille kohta koostati ka juhendmaterjal.